ਕੌਮਾਂਤਰੀ www.amritsartimes.live

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼

QUOMANTRY AMRITSAR TIMES

West/East Coast Edition | Volume 23 | Issue 209| 7 Jan. to 13 Jan., 2026 | Ph.: (510) 240-5949 | Email: asrtimes@gmail.com

ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ’ਤੇ ਹਮਲਾ?

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ’ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਹਲਚਲ ਤੇਜ਼

ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਫ਼ੇਰ ਬੰਬਾਰੀ ਤੇ ਸੱਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ’ਚ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣਾ ਏਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪੜਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਕੰਮ ਈਸ਼ਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਕਦੇ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਚਲਾਏਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਜੋ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵੀ ਤਾਇਵਾਨ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਲੱਦਾਖ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਟਰੰਪ ਹੈ ਜੋ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਯੂਕ੍ਰੇਨ,ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਰੁਕਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। 50 ਕੁ ਵਾਰੀ ਇੰਡੀਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਰੁਕਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪ ਖੁਦ ਹੀ ਦਾਦਾਗਿਰੀ ’ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ 2 ਤੇ 3 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ‘ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਐਬਸੋਲਿਊਟ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊ’ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਕੇਵਲ 30 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਲੀਆ ਫ਼ਲੋਰਸ ਨੂੰ ਕਾਰਾਕਾਸ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਨੂੰ ਹਥਕੜੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਅੱਖਾਂ ’ਤੇ ਕਾਲੀ ਪੱਟੀ ਬੰਨੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਇੰਟ ਚੀਫ਼ਸ ਆਫ਼ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਡੈਨ ਕੇਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਐਬਸੋਲਿਊਟ ਰਿਜ਼ਾਲਵੂ’ ਨਾਮਕ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਨੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲਾ ਆਗੂ ਹੈ, ਜੋ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਂਦਲੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰੀਨਾ ਮੈਚਾਡੋ ਨੂੰ ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਦੀ ਸੱਤਾ ਡੋਲ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਇਸਦੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਯੂ.ਐੱਨ. ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ। ਯੂ.ਐੱਨ. ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾ ਵਰਤਣ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂ.ਐੱਨ. ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਚੀਨ, ਇਰਾਨ, ਕਿਊਬਾ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 ’ਤੇ)

ਕੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਨੋਰਥ ?

ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਨੋਰਥ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੇਲ ਅਤੇ ਵਸੀਲੇ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰ ਨੇ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਉੱਥੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਾਸੀ ਦੋਵੇਂ ਅਮੀਰ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜਾ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਮਾਦੂਰੋ ਉੱਤੇ ਨਾਰਕੋ-ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਮੁਨਰੋ ਡਾਕਟਰੀਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਮਹਾਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਆਵੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ। ਚੌਥਾ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ। ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਥਾਣੇਦਾਰੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ’ਤੇ ਹਨ ਕਈ ਦੇਸ਼

ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੁਸਤਾਵੋ ਪੇਟਰੋ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੋਕੀਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਰਟਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਘੁਸ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਊਬਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਦੂਰੋ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੂਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ।

ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਤੇ ਇਕੱਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ 'ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ'

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਭਾ

ਪੂਰਬੀ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਰੋਲਿੰਗ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਚਿੱਟੇ ਗੁੰਬਦ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਦੋਵੇਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ, ਵਧਦਾ ਡਰ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 35,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਦੂਸਰੇ ਅਸਥਾਈ ਵੀਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਮੀਮੋ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸੰਘੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ 'ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਥਾਨਾਂ' - ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਕਲੀਨਿਕਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ?

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਸੌਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਾਉਂਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਤਨਯ ਗੋਖਲੇ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਕਰੰਟਸ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ-ਅਧਾਰਿਤ ਗੈਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ 'ਦ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਿਪੋਰਟ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸਾਸ਼ਾ ਖੋਖਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੀਆਂ ਵੱਧਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਿਉਂ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ?

ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ? ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਸਫਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋ।

ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਮੂਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਂ ਟਰੱਕਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਵਰਗੀਆਂ 'ਬਲੂ ਕਾਲਰ' ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰੈਕਡਾਊਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ।

ਜਨਵਰੀ 2025 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਬਦਲਿਆ?

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਅਦ, ਡੀ.ਐਚ.ਐਸ. ਨੇ 21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮੀਮੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆਂ, ਦੱਖਣੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ।

ਮੀਮੋ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਝੂਠੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ।

ਅਚਾਨਕ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ, 'ਰੁਕੋ, ਜੇ ਮੈਂ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਫੜ ਲੈਣਗੇ?' ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਡਰ ਫੈਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਗਈ। ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਥਾਂਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਐਮਟਰੈਕ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਚਿੰਤਤ ਸਨ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ।

ਥਾਂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਲੋਕ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਢੱਕੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹਾਲ (ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ) ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਵੀ ਉਤਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਉਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ?

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਰੋਤ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋ: ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹੋ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਡਾ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਕੈਂਸਰ ਡਾਕਟਰ ਹਨ, ਪਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਸੈਨ ਜੋਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਮੈਡੀਕਲ ਕਲੀਨਿਕ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਖਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਵਾਈ ਮਾਹਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸਿਹਤ ਵਕੀਲ, ਸਿਹਤ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹਨ - ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕਠਾ ਹੀ ਹੈ।

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ,ਜੋ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ , ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਆਪਣਾਪਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਝਿਜਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ'।

'ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸਣ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ

2016 ਵਿੱਚ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਮੇਸਾ ਵਰਡੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਤੱਕ 20 ਮਿੰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਕੈਦੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਸਨ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਸਥਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਊਥ ਬੇ ਪਾਦਰੀ ਕਿਵੇਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਿੱਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਕਸਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ।

ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ - ਘਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਵੀ - ਦੀ ਕੀਮਤ 85 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸੇ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦਾ ਵਲੰਟੀਅਰ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਕੋਲ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਉਹ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਲੰਗਰ ਭੋਜਨ, ਗੁਟਕੇ, ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੜਾਈ ਪਰ ਕੈਦੀਆਂ ਕੋਲ ਆਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਕੋਈ ਗੁਟਕਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ। ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀ ਸਖ਼ਤ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਗੁਟਕੇ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਖ਼ਤ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਜੋ ਸਾਫਟ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਗੁਟਕੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿਪ-ਕਲੋਜ਼ ਬੈਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਠੀਕ ਸੀ।

ਆਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਪੱਗ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਪੱਗ ਪਹਿਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ 2022 ਵਿੱਚ, ਦਰਜਨਾਂ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੱਗਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਾਂਝਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ

ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਕੁਝ ਸਾਂਝੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ।

ਅਕਸਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਆਸਥਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਸਥਾ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਭਾਵ ਮਾਲਾ, ਜੋ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਧਰਮ, ਇਸਲਾਮ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਕੈਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਮਾਲਾ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਲ ਸੈਲਵਾਡੋਰ ਜਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2016 ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ 65 ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਸਿੱਖ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ, ਇਸ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਕਾਲਤ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਕਾਲਤ, ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਤਲਬ

ਬਰਗਾੜੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਤੇ 2017 ਮੌੜ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ : ਗੜਗੱਜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਕੱਤਰੇਤ 'ਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ, ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੁਝ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਉਹ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੱਤਰ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਰਾਜ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਤਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ 2015 ਵਿੱਚ ਬਰਗਾੜੀ 'ਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ 2017 ਵਿੱਚ ਮੌੜ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ, ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਰਗਾੜੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਗਾੜੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੰਗਤ ਪਾਸੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਦਿਆਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਏਗੀ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਵਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਰ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਚੱਲ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬਉੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਜਾਣਗੇ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੌਂਦ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿੱਜਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤਰੁਣਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਸੌਂਦ ਇੱਥੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸੌਂਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਟਰੀਟ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਨੇ ਵੀ ਦੀਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾ. ਨਿੱਜਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੌਂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਸੌਂਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਿਲੀ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ

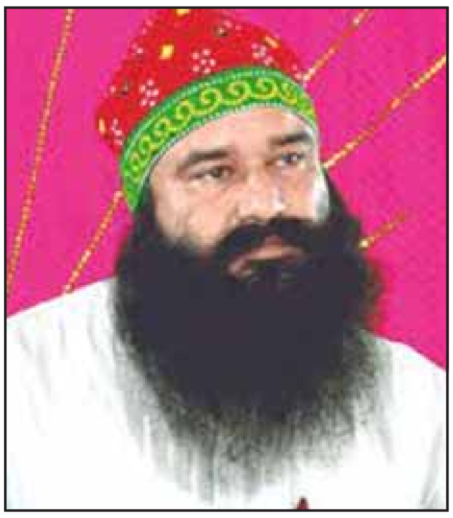

ਰੋਹਤਕ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੈਰੋਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਨਾਰੀਆ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਡੇਰਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਵੇਰੇ 11:45 ਵਜੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਖ਼ਤ ਪੁਲੀਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਇੱਕ ਐਸਯੂਵੀ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ।

ਉਸ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰ ਸਾਲ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਡੇਰਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2017 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ 15ਵੀਂ ਰਿਹਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਵਿੱਚ 21 ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਮਈ 2021 ਵਿੱਚ ਪੈਰੋਲ, ਫਰਵਰੀ 2022 ਵਿੱਚ 21 ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਰੋਲ, ਜੂਨ 2022 ਵਿੱਚ 30 ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਵਿੱਚ 40 ਦਿਨ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪੈਰੋਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵੀ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣਾ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ ਖੱਟਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਉੱਠ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ’ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪੇਂਟ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ/ਏ .ਟੀ .ਨਿਊ ਜ਼: ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਕਵੀਨਜ਼ ਦੇ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ’ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੇਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਐਵੇਨਿਊ ’ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਾ ਮਿਨੀ ਪੰਜਾਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ’ਤੇ ‘ਈ.ਡਬਲਯੂ.’ ਅਤੇ ‘ਐਸ.ਐਮ.ਡੀ.’ ਅੱਖਰ ਸਪਰੇਅ-ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਦੋਂ ਵਾਪਰੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਿਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਜਪਨੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ‘ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਟੋਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ’ਤੇ ਇਸ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਗ੍ਰੈਫਿਟੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੌਣ ਰੋਕੇਗਾ?

ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਕੈਥੀ ਹੋਚੁਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਵੀ

ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ,ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਅਸੀਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। 1999 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ’ਤੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ‘ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਕੈਮਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ।’ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਜਪਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਸਲਵਾਦ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ।’

ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਜਪਨੀਤ ਦੋਵਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਪਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਧਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸਲਾਮੋਫੋਬੀਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।’

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇਗਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਤਲ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ......

ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੇਅਰ ਮਮਦਾਨੀ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਚਰਚਾ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਠੰਡੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ, 34 ਸਾਲਾ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ 112ਵੇਂ ਮੇਅਰ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਰੈਪਰ ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ, ਉਰਫ਼ ਬੱਬੂਲੀਸ਼ੀਅਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲ ’ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਕੰਫੇਟੀ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗੀ, ਬ੍ਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ ‘ਬ੍ਰੈਂਪਟਨ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ (ਗੱਡੀ ਰੈੱਡ ਚੈਲੇਂਜਰ) ਦੇ ਬੋਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ - ਮੈਨਹਟਨ, ਬ੍ਰੌਂਕਸ, ਹਾਰਲੇਮ, ਸਟੇਟਨ ਆਈਲੈਂਡ - ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮਮਦਾਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਬ੍ਰੌਂਕਸ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਮੈਨਹਟਨ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ...

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੀਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਮਮਦਾਨੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭੀੜ ਗਰਜ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰੌਕ ‘ਐਨ’ ਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਕਾਮੇਡੀਅਨ, ਕਲਾਕਾਰ, ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਹਰਮਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਏਜੰਸੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਵੀਡੀਓ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਸਕਿਟ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਨਲਾਈਨ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਸਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਸਰੀਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੂਟਿਊਬ ਸਟਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੋਅ, ਲੇਟ ਬਲੂਮਰਜ਼ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ‘ਖਾਲਸਾ ਅੰਕਲ’ ਹੈ, ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲਾ

ਸਿੱਖ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ’ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਇਰਲ ਹੋਇਆ, ਕੁਝ ਨੇਟੀਜ਼ਨਾਂ ਨੇ ਬੱਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ‘ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗੀਤ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਟੇਜ ’ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਆਦਮੀ ਇੰਝ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਓ, ਅਮਰੀਕਾ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਸਲਾਮੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।’ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਕਸ ਯੂਜ਼ਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਰੈਪਰ ਮਮਦਾਨੀ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਵਿੱਚ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।’ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਡਾਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਡੀਜੇ ਮੋਮਾ ਕੰਸੋਲ ’ਤੇ ਸੀ, ਪੋਰਟੋ ਰੀਕਨ ਅਦਾਕਾਰ ਜੇਵੀਅਰ ਮੁਨੋਜ਼ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾਇਆ, ਹੋਮਲੈਂਡ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮੈਂਡੀ ਪੈਟਿੰਕਿਨ ਨੇ ਸਟੇਟਨ ਆਈਲੈਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ‘ਓਵਰ ਦ ਰੇਨਬੋ’ ਗਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਕਾਰਨੇਲੀਅਸ ਈਡੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਸਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ’ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ, ਨੇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰੂਫ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ। ਲਾਭ ਜੰਜੂਆ ਦਾ ‘ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹੀਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਜੈ-ਜ਼ੈਡ ਦੁਆਰਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ ’ਤੇ ਰੀਮਿਕਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਪਲੇਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਸਭ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਦੇ ‘ਕੜਵਾਹਟ’ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਯਾਦ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ/ਏ .ਟੀ .ਨਿਊ ਜ਼: ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਕਾਰਕੁਨ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਕੜਵਾਹਟ’ ਬਾਰੇ ਖਾਲਿਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ’ਤੇ ਭਾਰੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਖਾਲਿਦ ਦੀ ਸਾਥੀ ਬਾਨੋਜੋਤਸਨਾ ਲਾਹਿੜੀ ਦੁਆਰਾ ‘ਐਕਸ’ ’ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਜਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ।”

ਮਮਦਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਪਿਆਰੇ ਉਮਰ, ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਕੜਵਾਹਟ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ’ਤੇ ਭਾਰੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਾਂ।”

ਖਾਲਿਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ’ਤੇ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕੂ) ਐਕਟ, 1967 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਵਿਨੈ ਕਵਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ‘ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੁਣਵਾਈ’ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜਿਮ ਮੈਕਗਵਰਨ ਅਤੇ ਜੈਮੀ ਰਾਸਕਿਨ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਵਾਤਰਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦੀ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਹਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 ’ਤੇ)

Manager: Pardeep Singh Sub: Editor: Balwinderpal Singh, Dr. Sarbjeet Kaur Jang Online Interview Host: Balraj Pannu

Designer: A.K.V. Content Composer: S. Jagmohan Singh US Distributor: Amritsar Times Inc. Owner: Amritsar Times Pvt Ltd.

Quomantry Amritsar Times is owned by Amritsar Times Pvt Ltd, a company based in India. It owns the content of the Newspaper and hereby does not authorize anyone to redistribute without prior consent. The opinions expressed in this publication are those of the authors unless written by AT Bureau. They do not purport to reflect the opinions or views of the Owner or its members.

All legal disputes must be handled in the courts of State of Punjab in India.

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ 'ਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੀ ਚਿਤਾਵਨੀ

ਲੰਡਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ 'ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ' ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖਰੜਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਵ ਰੀਡ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰੜਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਬਲਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੀਬੀਸੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਫ਼ਰਤ/ਇਸਲਾਮੋਫੋਬੀਆ 'ਤੇ ਵਰਕਿੰਗ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 'ਇਸਲਾਮੋਫੋਬੀਆ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਊਸਿੰਗ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਇਸਾਈ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਜੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।'

ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਹਿੰਦੂ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਸਥਾਨਕ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਹੱਦ ਅਕਸਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

ਡਰਾਫਟ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਜ ਸਮੂਹ 'ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ' ਨੂੰ 'ਹਿੰਸਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰਕ, ਮੌਖਿਕ, ਲਿਖਤੀ, ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ, ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਨਸਲੀ ਜਾਂ ਦਿੱਖ ਕਾਰਨ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨੈੱਟਵਰਕ ਆਫ਼ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਮੂਹ ਦੀ ਮੈਂਬਰ, ਬੈਰੋਨੈਸ ਸ਼ਾਇਸਤਾ ਗੋਹਿਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲੀਕ ਹੋਏ ਡਰਾਫਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।'

ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ 17,000 ਵਪਾਰਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ

ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਦੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਵਾਸੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 17,000 ਵਪਾਰਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸਕੱਤਰ ਸੀਨ ਡਫ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜ 5 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 160 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸੰਘੀ ਫ਼ੰਡਿੰਗ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 40 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਰੋਕ ਲਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਨੇ ਡਫ਼ੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਡਫ਼ੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ 'ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ' ਨਹੀਂ ਹੈ।

2025 ਵਿੱਚ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਘੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ,ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ/ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ: 2025 ਵਿੱਚ 3,17,000 ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਘੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡੀ। ਪਰਸੋਨਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਫ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਛੁਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਘਟਾਉਣ ਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਜੋ ਨਵੇਂ ਸਨ ਜਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪਦਉਨਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰੀ ਸਮਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।20 ਜਨਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਯੂ ਐਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਐਫ਼ੀਸੀਐਂਸੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਘੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਖਰਚ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਅਰਬਪਤੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਛਾਂਟੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਛੁੱਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡਣ

ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਰਸੋਨਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਫ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2025 ਵਿੱਚ 68000 ਨਵੇਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਭਰਤੀ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਸੰਘੀ ਸਿਵਲੀਅਨ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 2.1 ਮਿਲੀਅਨ ਹੋ ਗਈ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈਣਾ ਹੋਇਆ ਮੁਸ਼ਕਿਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਲਗਪਗ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਾਲੀਆ ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਸਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਆਹ ਅਧਾਰਿਤ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹੁਣ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਜੇ ਵੀ 'ਇਮੀਡੀਏਟ ਰਿਲੇਟਿਵ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਦੇ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਾਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਕੀਲ ਬ੍ਰੈਡ ਬਰਨਸਟਾਈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਯੂ.ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐੱਸ. ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੋੜਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

2025 ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੂਝਦਾ ਰਿਹਾ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ,ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ/ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ: ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਲਈ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰਨਾ ਪਿਆ। ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਈ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਹੱਦਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੱਖਣੀ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਗੈਵਿਨ ਨਿਊਸੋਮ ਦੇ ਜਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕੋਚੇਲਾ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਹਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਮਾਗਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਕੈਮਾਰੀਲੋ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਹਾਊਸ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰਾਜ ਨੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਘੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਐਸ ਬੀ 81 ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਛੋਟਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਨਿਸਚਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫ਼ੈਮਿਲੀ ਪ੍ਰੀਪੇਅਰਡਨੈਸ ਪਲੈਨ ਐਕਟ 2025 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਏ ਬੀ 495 ਦੁਆਰਾ ਡੇ ਕੇਅਰ ਤੇ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟਰਾਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਏ ਬੀ 419 ਤਹਿਤ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ ਬੀ 627 ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋ ਸੀਕਰਟ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਛੋਟਾਂ ਸਮੇਤ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਛਪਾਉਣ ਲਈ ਚੇਹਰੇ ਢਕਣ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ ਬੀ 805 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇ ਬਿਨਾਂ ਵਰਦੀ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਣਾ ਜਾਂ ਬੈਜ ਨੰਬਰ ਦੱਸਣਾ ਲਾਜਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਏ ਬੀ 49, ਐਸ ਬੀ 307,ਐਸ ਬੀ 294, ਐਸ ਬੀ 98 ਤੇ ਏ ਬੀ 1261 ਵਰਗੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਨਫ਼ੋਰਸਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਪਰੰਤੂ ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜੀ.ਐਨ.ਡੀ.ਯੂ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਊਜਰਸੀ ਟ੍ਰਾਂਜਿਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਬਣੇ

ਨਿਊ ਜਰਸੀ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਵਕੀਲ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਜੀਐਨਡੀਯੂ), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇਕਲੌਤੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ-ਇਲੈਕਟ ਮਿਕੀ ਸ਼ੈਰਿਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ, ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੀਐਨਡੀਯੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ। ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਜੀਐਨਡੀਯੂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦੀ ਚੋਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੀਐਨਡੀਯੂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਆਪਕ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਿੱਖ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵਜੋਂ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚੇਅਰ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਐਨਡੀਯੂ ਨੂੰ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕੀਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਜੀਐਨਡੀਯੂ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਖ਼ੁਲਾਸਾ

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਹੀ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 72 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਇਟਰਜ਼/ਇਪਸੋਸ ਪੋਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 65% ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ, 11% ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਸ ਅਤੇ 23% ਆਜ਼ਾਦ (ਨਿਰਪੱਖ) ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ।

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਮਰਥਨ?

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਇਟਰਜ਼/ਇਪਸੋਸ ਪੋਲ ਵਿੱਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲਗਭਗ 43% ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ: 'ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਗੋਲਿਸਫਾਇਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।' ਜਦਕਿ 19% ਲੋਕ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋ ਧੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ

ਮੈਕਸਿਕੋ ਸਿਟੀ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤਾਕਤਵਰ ਆਗੂ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਨੂੰ ਫੜਨ ਮਗਰੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਮੈਕੋਸਿਕੋ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਪੱਖੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਹਨ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਟੋਰ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਅਤੇ ਗਿਰਜੇ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇਵੀਅਰ ਮਾਈਲੇਈ ਨੇ ਰਲਿਆ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਜੀਵਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਾਰਕੋ-ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਿੱਤੇ ਲਈ ਕੈਂਸਰ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮਾਦੂਰੋ ਦੇ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕੁਆਡੋਰ ਵਿੱਚ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੈਨੀਅਲ ਨੋਬੋਆ ਨੇ ਹਿਊਗੋ ਸ਼ਾਵੇਜ਼ (ਮਾਦੂਰੋ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਜ਼ੈਲੰਸਕੀ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ

ਵੈਨਕੂਵਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਜ਼ੈਲੰਸਕੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਥਾਪਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫ੍ਰੀਲੈਂਡ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਜੈਲੰਸਕੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ

ਵਿੱਚ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸੰਭਾਲਦੀ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਮੰਤਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇ 'ਖੁੱਲੇ ਗੱਫਿਆਂ' ਮੌਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ 'ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਜ਼ੈਲੰਸਕੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਿਸਟੀਆ ਫਰੀਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਐਕਸ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੇ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚਲੇ ਰੋਜ਼ਡੇਲ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲੰਡਨ 'ਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਕੁਨ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ?

ਲੰਡਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੇ ਘਰ ਉੱਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। 2-3 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੁਖੌਟੇ ਪਹਿਨੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕਪੂਰ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋੜੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕਪੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਪੂਰ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੱਦਦ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਕਪੂਰ ਨੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ?

ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਟੜਵਾਦੀ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਪੂਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਫਗਾਨੀ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦੇ

ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਡੀਕਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡਕੇ ਇਥੇ ਆਏ ਹਨ। ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਘਟੀਆ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ

ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਪੂਰ ਦੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 'ਭੰਡਦਾ' ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਏਜੰਸੀ ਆਈਐੱਸਆਈ ਵੱਲੋਂ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। 2023 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲੀਆਂ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਵਧ ਰਹੇ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ?

➢ ਨ਼ਫ਼ਰਤੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੇ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ? ➢ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ,ਇਸਾਈ, ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ?

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਐੱਕਸ' (ਪਹਿਲਾਂ ਟਵਿੱਟਰ) 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਇਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਮੰਡਲੇਸ਼ਵਰ ਯਤੀ ਨਰਸਿੰਹਾਨੰਦ ਗਿਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਘਾਤੀ ਦਸਤੇ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਐੱਸ.ਆਈ.ਐੱਸ. ਵਰਗੇ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਦਸੰਬਰ 2025 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

ਯਤੀ ਨਰਸਿੰਹਾਨੰਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਪੁੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮੁੱਲਾਂ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵੜਨ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਰਿਸ਼ਭ ਓਝਾ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨਾਲ ਟਾਰਚਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਰਿਸ਼ਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਰਚਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਖਸ਼ਾ ਦਲ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਥਾਂ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਵੰਡੇ। ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 10 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗਰੁਪ ਦਾ ਲੀਡਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਚੌਧਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਫਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਗਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਵਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਗਊ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਵੇ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਸੀਨ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਇਹ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਟੈਗ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਸੰਬਰ 25, 2025 ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ 2, 2026 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸਾਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਫਿਰਕੂ ਹਮਲੇ: 2025 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ

2025 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਾਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੇ ਹਨ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ 706 ਇਸਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਂ ਤੇ ਹਮਲੇ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਸਮਸ 2025 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਹਮਲੇ ਵੱਧ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, 20 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਤਵ ਗਰੁਪ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਰਾਇਪੁਰ ਵਿੱਚ 24 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨੈਟੀਵਿਟੀ ਕ੍ਰਿਬ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਰਗੇ ਗਰੁਪਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਵਧੀ ਹੈ। 2025 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਨੇ ਪੰਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤੇ। ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਇਸਾਈਆਂ ਤੇ 334 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਪਨ ਡੋਰਜ਼ ਨੇ 2025 ਵਿੱਚ 2900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਖਸ਼ਾ ਦਲ ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਹਮਲੇ ਬੀਜੇਪੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਐਂਟੀ-ਕਨਵਰਜ਼ਨ ਲਾਅ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਐੱਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਫਰੀਡੰਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 'ਕੰਟਰੀ ਆਫ ਪਾਰਟੀਕੂਲਰ ਕਨਸਰਨ' ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਵਧਾਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਗਰੂਪਾਂ ਦੀ ਨ਼ਫ਼ਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤ ਵੀ 2025-2026 ਵਿੱਚ ਵਧੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਜਾਓ' ਕਿਹਾ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਾਈਟ ਸੁਪਰਮੇਸੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਟਾਰਗੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਵਧੇ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ

ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਦੀ ਮੌਤ, ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਮਾਰ

ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ: ਹਾਦਸਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ?

ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਗਦੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ?

ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਲੱਕੀ'

ਇੰਦੌਰ ਨੂੰ 'ਮਿੰਨੀ ਬੰਬੇ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਂਨਗਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਰਿਆਸਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 2,167,447 ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 630 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2024 ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਬਾਦੀ 2,788,000 ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਮੈਟਰੋ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 3,081,000 ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਆਸਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਹਿਰ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੰਘੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੰਦੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨਿਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ ? ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗਵਾ ਕੇ ਦੇਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਸਨ।

ਮਾਲਵਾ ਪਠਾਰ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ 553 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਖਾਨ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਜੈਨ ਤੋਂ ਓਂਕਾਰੇਸ਼ਵਰ ਤੱਕ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਦੌਰ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਸਫਾਈ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣਾ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਉਬਾਲ ਕੇ ਪੀਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੈਂਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਮਾਧਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹਸਾਨੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲੀਕੇਜ ਕਾਰਨ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਤੀਜੇ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੁੱਖ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਾਲੀ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੀਕੇਜ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਪਖਾਨਾ (ਟਾਇਲਟ) ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਲੀਕੇਜ ਕਾਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਇੰਦੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਗੰਦਾ ਅਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਦੋਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਹਨ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਕਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇੰਦੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਹਨ ਯਾਦਵ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੀ ਉਹ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਜਾ ਪਏ ਹਨ ?

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਈਪ-ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਅਗਸਤ 2025 ਵਿੱਚ 2.40 ਕਰੋੜ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਟੈਂਡਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟੈਂਡਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।

ਇੰਦੌਰ ਨੂੰ 2023-24 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਭਗ 1,700 ਕਰੋੜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਜਲ ਸਰੋਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਾਰਨ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਵਰਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਵਰੇਜ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਹਨ। (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਦੁਖਾਂਤ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ: ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇਵਰਗੀਆ

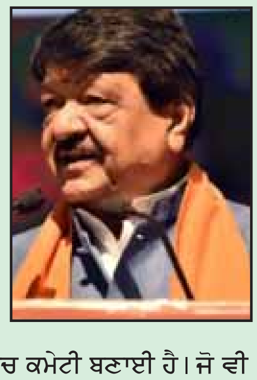

ਇੰਦੌਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੰਤਰੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਿਜੇਵਰਗੀਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇਵਰਗੀਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ। ਜਦੋਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਗਲਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੰਗੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਰਪਣ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਬਰਫੀਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਤੇ ਉਸਦੀ ਨਵਜਨਮੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਬੀਤੀ 27 ਦਸੰਬਰ 2025 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੈੱਕਰ ਕੈਬਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਾਲ ਆਈ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੱਕਅੱਪ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਟੈਕਸੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਔਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਦੀਪ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਪਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਆਮ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ - ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ।

ਉਸ ਰਾਤ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਤਾਪਮਾਨ ਮਾਇਨਸ 23 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਚੁਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ੀਲਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੜਕਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਸਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੁਦ ਹੀ ਪੀਟਰ ਲੌਹੀਡ ਸੈਂਟਰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 29-30 ਮਿੰਟ ਦੀ ਡਰਾਈਵ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਰਾਤ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਭਰਿਆ ਸਫ਼ਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਲੈਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਪਿੱਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਔਰਤ ਦਰਦ ਨਾਲ ਤੜਫ ਰਹੀ ਸੀ, ਚੀਕ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਟ ਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸੀ। ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਫਿਸਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਉਹ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 30 ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਟੀਚਾ ਸੀ - ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

ਹਸਪਤਾਲ ਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਬਲਾਕ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਪਿੱਛਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੀਕਣ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹਰਦੀਪ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਡਰ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਕੁਝ ਸਕਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ - ਇੱਕ ਨਵਜਨਮੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਰੋਣਾ! ਬੱਚੀ ਨੇ ਟੈਕਸੀ ਦੀ ਪਿੱਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਧਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਗੇਟ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਰੋਕੀ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਨੂੰ ਚੀਕ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੱਛਲੀ ਸੀਟ ਤੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਤੁਰੰਤ ਦੌੜ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੀ ਦੋਵੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਨ। ਬੱਚੀ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਹਰਦੀਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਹਰਦੀਪ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਪਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਦੋ ਜਣੇ ਬਿਠਾਏ ਸਨ, ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਉਤਾਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਕੰਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ। ਚੈੱਕਰ ਕੈਬਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਹੀਰੋ ਕਿਹਾ। ਗਲੋਬਲ ਨਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਸੀਟੀਵੀ ਨਿਊਜ਼ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਬਣਿਆ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼

ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਚਾਵਲ ਮਹਾਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਉਪਲਬਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 2024-25 ਖੇਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਗਭਗ 150 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਗਭਗ 145 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਭੋਜਨ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ,ਜਿਵੇਂ ਮੌਸਮੀ ਵਰਖਾ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਧ ਮੀਂਹ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚਾਵਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਈ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।ਨਿਊਨਤਮ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ, ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਵਲ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਉੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਕਿਸਮਾਂ, ਬਿਹਤਰ ਖੇਤੀ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਓੜੀਸਾ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਟਨ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਫਸਲ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਕਾਰਨ ਚਾਵਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਚੌਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਚਾਵਲ ਮਹਾਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਨਾਜ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸਿੰਚਾਈ, ਖਾਦ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ। 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਾਵਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਰਫ਼ 3.2 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਸੀ, ਉੱਥੇ 2023 ਤੱਕ ਇਹ ਵਧ ਕੇ ਲਗਭਗ 13 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਖਪਤ ਲਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪਬਲਿਕ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚਾਵਲ-ਕਣਕ ਚੱਕਰ ਵਿਧੀ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਭੂਜਲ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗਣਾ, ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਫਸਲ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਮੱਕੀ, ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵੱਲ ਧੱਕਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਸੀਡੇਡ ਰਾਈਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

'ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸਥਾਈ ਪਿਲਰ'

ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਵੱਲੋਂ ਭੋਪਾਲ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਬੀਜੇਪੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਕਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਫਰੌਮ ਦ ਸ਼ੈਡੋਜ਼ ਟੂ ਪਾਵਰ: ਹਾਊ ਦ ਹਿੰਦੂ ਰਾਈਟ ਰੀਸ਼ੇਪਡ ਇੰਡੀਆ' ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 26 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਛਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਾਰ-ਰਾਈਟ ਹਿੰਦੂ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਗਰੁੱਪ ਵਜੋਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ-ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਦੀ ਭਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ 100 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ 1925 ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਕੇਸ਼ਵ ਬਲੀਰਾਮ ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟਸ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਣਰਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਨਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣੇ। 2025 ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੈਂਚੁਰੀ ਮਨਾਇਆ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਾਰ-ਰਾਈਟ ਸੰਗਠਨ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਪੁਲਿਸ, ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਾਜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਯੋਧਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਟੋਨੋਮੀ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਤਾਕਤ ਉਸ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁੜੇ ਸੰਗਠਨ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਘਟਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀਸੀਐਸ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਪਟਿਆਲਾ: ਇਥੇ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੰਜਾਬ ਪੀਸੀਐਸ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀਐਸ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ।

ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਘਿਰਾਓ

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਸਲ ਦੇ ਯੂਥ ਆਗੂ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦੂ ਅਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਇਸ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਪੀਸੀਐਸ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (7 ਦਸੰਬਰ 2025) ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਧੱਕਾ ਹੈ।

ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ 15 ਤੋਂ 23 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਕੇਵਲ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿਸੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਗਣਿਤ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਗੈਰ-ਗਣਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਵਾਰ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (32ਪ੍ਰਸ਼ਨ) ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ, ਪਰ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਗੈਰ-ਗਣਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਹਿਲੇ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਭੂਗੋਲ, ਆਰਥਿਕ ਹਲਾਤ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਗਭਗ ਨਿਗੂਣੀ ਰਹੀ । ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ,ਭੂਗੋਲ, ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਪੀਐਸਐਸਐਸਬੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਖਿਲਵਾੜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਗਲਤ ਸੀ । ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ , ਪਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁੜ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਯਾਦੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤੀ 4 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲੈ ਜਾਣਗੇ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ, ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ, ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ , ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ , ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ , ਰੋਮਨ ਬਰਾੜ,ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਡੋਡ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਫ਼ਸਰ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁੜ ,ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਕਰਮਚਾਰੀ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਸਲ ਸਤੁਜ ਦੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਿੱਲੀ, ਤੇਜੀ ਮਾਂਗਟ, ਰਣਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ,ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬੱਬੂ ਖੋਸਾ ,ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਜਰਾਵਾਦ , ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰਾ , ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਲਬਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਲੱਕੀ ਝਜੇੜੀ , ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਲ ਬਾਂਸਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਆਗੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੇਵਾ ਮੁਹਿੰਮ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲੋਂ ਅਨੋਖੀ ਸੇਵਾ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਏ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਲ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ, ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੇਵਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ, ਮਿੱਟੀ ਜਮ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਸੁਚੱਜੇ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਯੂਥ ਆਗੂ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦੂ 'ਅਲਾਲ' ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ

ਯਾਦੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਅਸਲ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਹੀ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਸਲ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।

'ਇਨਟੈਕ' ਨੇ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਥਾਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਤਿਬਰੀ ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ 1746 ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾੜਵੀ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕਈ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾਗਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ

ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਫਾਰ ਆਰਟ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਹੈਰੀਟੇਜ (ਇਨਟੈਕ) ਦੇ ਸਟੇਟ ਕਨਵੀਨਰ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਟਿਬਰੀ ਛਾਉਣੀ ਨੇੜੇ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ।' ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, '1746 ਦਾ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਿੰਸਾ, ਉਜਾੜਾ ਅਤੇ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲ। ਇਹ ਅਤਿਆਚਾਰ, ਵਿਰੋਧ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ੁਲਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਥਾਨ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਲਚਕੀਲੇਪਣ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਬਰਾਬਰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਸਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਭਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜ ਕੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਭਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਜੈਪੁਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ, ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 'ਇਤਿਹਾਸ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ' ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ਜੋ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਮੁਗਲ ਗਵਰਨਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੌਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ, 1704 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਦਨ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਏਕਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਰਮ ਏਕਤਾ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲਾਪਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ: ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵਾ ਜਨਤਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 328 ਲਾਪਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿਟ) ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 7 ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, 3 ਟੈਬਲੇਟ, 2 ਲੈਪਟਾਪ, 1 ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਈਸ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿੱਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਟ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੀ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 16 ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 14 ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ : ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਨਮਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਪਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਈ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੇੜਾ, ਭਾਈ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਵੱਲੋਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁੱਜੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਔਰਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਨੂਰ ਹੁਸੈਨ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ 52 ਸਾਲਾ ਸਰਬਜੀਤ 4 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 1,900 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹਗਾ-ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜਥਾ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਪਰਤਿਆ ਸੀ,

ਪਰ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਇਰਲ ਹੋਏ ਇੱਕ ਉਰਦੂ ਨਿਕਾਹਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 56 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

ਸਰਬਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ .ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਘਟੇ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 14 ਜਨਵਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਮਰਹੂਮ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਉਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੋਂ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਵੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਸਰੂਪ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ 519 ਸਰੂਪ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 205 ਸਰੂਪ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਥੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 314 ਹੱਥ ਲਿਖਤ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 26 'ਤੇ)

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼
QUOMANTRY AMRITSAR TIMES

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਜਥੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਲਫ਼ਜ਼ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਣਿਐ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਤਲਬ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਜੇ ਕੋਈ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ? ਕੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਗੁਰ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ? ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਹ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਖੋਰਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰੇ ’ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਸੋ ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਤੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਪਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਫਿਸਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ’ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੱਲੋਂ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪਤਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਬਣਦੈ ਕਿ ਇਹ ਫਰਕ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਕੀਹਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੱਦਣੈ ਤੇ ਕੀਹਨੂੰ ਬਾਹਰ ? ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਨੇਮ ਮੁਤਾਬਤ ਹੁਕਮ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਸੱਦ ਕੇ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸਾਡੀ ਰਵਾਇਤ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਲਗਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ’ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਿੰਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ’ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ’ਤੇ ਵੀ। ਲੋਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੁਗਾਏ ਨੇ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਤੋੜੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਟਾਈਮ ਟਪਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ? ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। 328 ਸਰੂਪ, ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ, ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ, ਮੌੜ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ, ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਤੇ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਵਰਗੇ ਮਸਲੇ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਉਥੇ ਦੇ ਉਥੇ ਖੜੇ ਨੇ। ਕੀ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵੀ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਸੀ ਤਾਂ ‘ਆਪ’ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮਨਾਵਾਂਗੇ। ਬੀਜੇਪੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਕਰਕੇ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ‘ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੈ ਇੱਕੋ ਘੜੇ ਦੇ ਚੱਟੇ ਵੱਟੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਛਾਏ ਹੋਏ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੂਜੀ ਤਹਿ ਲਗਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਹ ਬੀਜੇਪੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀਰ ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ‘ਆਪ’ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੀ ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹਰ ਲਫ਼ਜ਼ ਕੌਮ ਸਤਿਬਚਨ ਕਹਿਕੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਸਰਬਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਦੱਬੀ ਜੁਬਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ। ਐਡੀ ਉੱਚੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਘੱਟ ਰਿਹੈ। ਕੌਮ ਦੁਚਿੱਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਮੰਗਦੇ ਲੋਕਾਂ ’ਤੇ ਲਾਠੀ-ਗੋਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ’ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਫ਼ਿਰਕੂ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ, ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉੱਠੀਆਂ ਲੋਕਪੱਖੀ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਐਸਮਾ, ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਐਨ.ਐੱਸ.ਏ.), ਪੀ.ਐੱਸ.ਏ, ਮੀਸਾ, ਟਾਡਾ, ਪੋਟਾ, ਐਫਸਪਾ, ਮਕੋਕਾ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ.) ਆਦਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 25 ਜੂਨ 1975 ’ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਨਸੂਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ 50 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਅਣਐਲਾਨੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦੌਰ ’ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਓਡੀਸ਼ਾ, ਝਾਰਖੰਡ, ਬਿਹਾਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਜਲ, ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਲੁਟਾ ਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਿਆਂ ਮਾਰਨ ਤੇ ਉਜਾੜਨ ’ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਜੰਗਲਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗਲ, ਜੀਵ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਓਵਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਿਰੋਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ’ ਤਹਿਤ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ’ਚ ਡੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ 650 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਵਕੀਲ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ’ਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀ, ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਤੇ ‘ਅਰਬਨ ਨਕਸਲ’ ਕਹਿ ਕੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ’ਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਵਕੀਲ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨ ਪਿਛਲੇ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਕਥਿਤ ਹਿੰਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਏਜੰਡੇ ਹੇਠ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਲਿਤਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਇਸਾਈਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ’ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਫ਼ਿਰਕੂ ਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਏ ਬਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਘਰਾਂ-ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ’ਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭਗਵਾਂਕਰਨ , ਨਿੱਜੀਕਰਨ, ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਅਪਰਾਧ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੰਸਦ ’ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ 2018 ਤੋਂ 2022 ਤੱਕ 8,947 ਲੋਕਾਂ ’ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ 8,695 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਜ਼ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ (ਐਫਸਪਾ) ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਰਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਗੈਰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਐਫਸਪਾ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 ’ਤੇ)

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ?

ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਬੌਧਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਭਗਵਾਂਕਰਨ ਸ਼ਬਦ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਮੁੜ ਉੱਭਰੀ ਹੈ. ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਰਕਸੀਕਰਨ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਕਾਬ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ।

ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ, ਬਿਪਨ ਚੰਦਰ, ਸੁਮਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਰਫਾਨ ਹਬੀਬ ਵਰਗੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼, ਆਰਥਿਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਅਤੇ ਕੌਲੋਨਿਅਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸੀ. ਓਪਰੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈਂਦੀ ਦਿੱਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮਾਰਕਸੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੌਧਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੁੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਦਿੱਸੀ। ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.,ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ.,ਆਈ.ਸੀ.ਐਚ.ਆਰ., ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਆਰ. ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮਾਰਕਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਈਆਂ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਇਕ ਨਵਾਂ ਕਥਿਤ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪਰ ਮਾਰਕਸੀ ਢਾਂਚਾ ਸਿਰਜਿਆ।

ਸਿੱਖਿਆ ਅੰਦਰ ਇਹ ਮਾਰਕਸੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਰਹੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਭਰੀਆਂ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤਿਕ੍ਰਿਆ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ. ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਗੋਇਲ, ਅਰੁਣ ਸ਼ੌਰੀ, ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਤ ਵਿਜੈ ਵਰਗੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕਸੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਖੇਤਰ ਦੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧਿਰਾਂ — ਮਾਰਕਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ — ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣ ਗਿਆ।ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ/ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਅਰਾ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬੇਹੱਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੌਲਿਕਤਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਰਕਸੀਕਰਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਧੱਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ — ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਜਾਦੀ, ਆਤਮਿਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਨਿਆਂ ’ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿੱਤੇ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕ, ਖ਼ਾਲਸ ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖ਼ਾਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਖੂਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾਰਕਸੀਕਰਨ — ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਦਬਦਬੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ’ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਜਾਏ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ
(ਲੇਖਕ ਸਾਬਕਾ ਪੀਸੀਐੱਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ)

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂਅ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂਅ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਾਂਅ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਰੱਖਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਾਂਅ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਨਰੇਗਾ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਨਾਂਅ ਅਤੇ ਸਰੂਪ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਗਾ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ 2005, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਟ 2005 ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਗਾਰੰਟੀ ਫਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਂਡ ਅਜੀਵਿਕਾ ਮਿਸ਼ਨ (ਗ੍ਰਾਮੀਣ, ਐਕਟ 2025) ਪੇਂਡੂ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ (ਐੱਮਕੇਐੱਸਐੱਸ ਜੋ 1 ਮਈ 1990 ਨੂੰ ਦੇਵ ਡੂੰਗਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ 1990ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਰੁਣਾ ਰਾਏ, ਨਿਖਿਲ ਡੇ, ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੀਨ ਡਰੇਜ਼ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਆਈ) ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ 'ਹਮਰਾ ਪੈਸਾ, ਹਮਰਾ ਹਿਸਾਬ' ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ (1977) ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਖ਼ੁਦ 1970ਵਿਆਂ ਦੇ ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਰੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ 2005 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮ ਸੀ।

ਨਰੇਗਾ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਗ਼ਰੀਬੀ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹਾਲਾਂਕਿ 2025 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਜੋਂ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਮਿਨੀਮਮ/ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ 2005 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਅਦ 'ਚ 2009 'ਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਵਿਸਲ ਬਲੋਅਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਗਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਰੁੱਧ

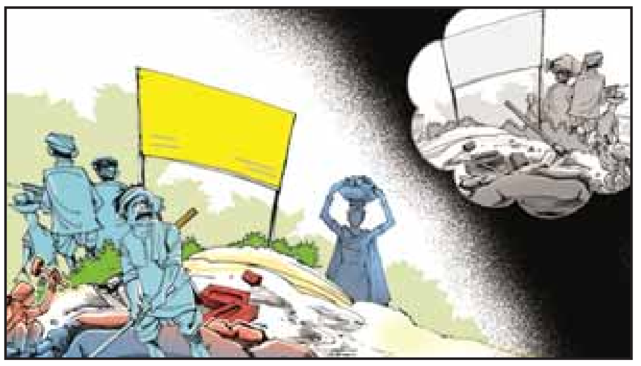

ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ, ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 1994 ਤੋਂ 2000 ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਜਨ ਸੁਣਵਾਈ (ਪਬਲਿਕ ਹੀਅਰਿੰਗ) ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਰਚੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬੇਪਰਦਾ ਹੋਇਆ- ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਨਾਂਅ, ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ (ਰਾਈਟ ਟੂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਭਾਵ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਐੱਮ.ਕੇ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਟ 2005 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਗਾਰੰਟੀ ਸਕੀਮ 1972 ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਰੇਗਾ 2 ਫਰਵਰੀ 2006 ਨੂੰ 200 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 2007 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ 130 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆ ਵਿਚ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2025 ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਾਂਅ ਵੀਬੀ-ਜੀਆਰਏਐੱਮਜੀ (ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਗਾਰੰਟੀ ਫਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਂਡ ਅਜੀਵੀਕਾ ਮਿਸ਼ਨ (ਗ੍ਰਾਮੀਣ) ਐਕਟ 2025 ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 100 ਦਿਨ ਵਧਾ ਕੇ 125 ਦਿਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੱਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ (ਬੇਵਾ, ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੰਡਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ 60:40 (ਕੇਂਦਰ : ਰਾਜ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨਰੇਗਾ ਦੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋਈ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਏ। ਨਰੇਗਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ। ਸਾਲ 2023-24 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ 309 ਕਰੋੜ ਵਿਅਕਤੀ-ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ। ਸੰਨ 2009-10 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ 2020-22 ਦੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਨਰੇਗਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 50% ਵਧੇਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ, ਦਿਹਾੜੀ/ਵੇਜ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾੜੀ/ਵੇਜ ਪੇਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਹੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਗਾਰੰਟੀ ਫਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਂਡ ਅਜੀਵੀਕਾ ਮਿਸ਼ਨ (ਗ੍ਰਾਮੀਣ, ਐਕਟ 2025) ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਟ 2005 ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ 2047 ਦੇ ਵਿਜ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ 2047 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ੀ ਵਿਜ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 2047 ਤੱਕ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ 100ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ) ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਪੂਰਨ ਵਿਕਸਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਬਕਾ ਸਾਥ, ਸਬਕਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਬਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਬਕਾ ਪ੍ਰਯਾਸ' ਦੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਇਸ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਟ 2005 ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਤੀ ਅਨੁਪਾਤ 60:40 ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਟ 2005 ਭਾਵ ਮਨਰੇਗਾ ਨੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਮਸਟਰੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਆਦਿ। ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਸਦਾ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ।

ਕੀ 'ਜੀ ਰਾਮ ਜੀ' ਯੋਜਨਾ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

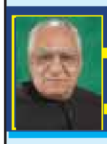

ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਸਰੀਨ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਵਸ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੇਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠਾਹਰ ਮਿਲੀ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਝੁੱਗੀਆਂ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਹਰ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮਰਥਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੱਤਾ 'ਚ ਸਨ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦਬਦਬੇ ਨਾਲ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਬੇਹਾ ਭੋਜਨ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਜਗੀਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸੱਚੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਖਿਸਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨੇਤਾ, ਸਰਪੰਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮਨਰੇਗਾ ਤਹਿਤ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ 100 ਦਿਨ ਕੰਮ ਤੇ 271 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਜਰਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਾਂਅ @ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਸਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ, ਟਾਇਲਟ ਜਾਂ ਸਿੰਚਾਈ ਖੂਹ ਬਣਾਉਂਦੇਹਨ ਤਾਂ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਪੰਚ ਅਸਲ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਕੇ ਪੈਸਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਅਸਲ 'ਚ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਮਨਰੇਗਾ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ

ਭਾਵੇਂ ਮਨਰੇਗਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ 'ਚ ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਦਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਪੈਸੇ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ ਲੁੱਟ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ 'ਜੀ ਰਾਮ ਜੀ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਮੁਲ੍ਹਮੇ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 100 ਤੋਂ 125 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਵੀ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਂ ਜੇਕਰ 250 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਸੰਭਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੰਮ ਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕਰਨਗੇ।

ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ

ਸਾਡੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰੂਸ, ਚੀਨ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਧੁਨਿਕ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਧਰੇ ਹੋਏ ਬੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਜ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ੇ ਉਤਪਾਦ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਭੋਜਨ ਵੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਖੇਤਾਂ ਨੇੜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਗਤਾਂ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਘੱਟਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਾਸ ਉਤਪਾਦ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਉਦਯੋਗ ਵੀ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਜੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਪਹਿਲ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਉਦਯੋਗ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ

ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਰੰਗ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਰੰਗ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਰੰਗ ਇੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਹੱਡਾਂ 'ਚ ਇੰਨਾ ਰਚ-ਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੌਣ ਨਾਲ਼ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਕਾਲਾ ਰੰਗ—ਗੁਰਬਤ ਦਾ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਦਾ, ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ, ਦਰਿੱਦਰਤਾ ਦਾ, ਥੁੜ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਨਿਰਧਨਤਾ ਦਾ, ਮੁਥਾਜੀ ਦਾ।

ਥੁੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਿੱਦਰਤਾ ਨਾਲ਼ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ। ਸਾਧਨ-ਵਿਹੂਣੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਧਨ-ਭਰਪੂਰ ਹੈਂਕੜਬਾਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ਼ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਲੜਦੇ ਰਹੇ, ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸੰਜੋਅ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚਤੁਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅੱਗੇ ਫਿੱਕੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਜ਼ਸ਼ੀ, ਸਵਾਰਥੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹੋ ਕੁਝ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ਼ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਸਾ-ਤੋਲਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ਼ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ਼ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੇ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਾਕੀਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਮਾਣ ਨਾਲ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਬਾਬਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਕਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ—ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਕੀਤਿਆਂ।

ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਉਲਟੀ-ਪੁਲਟੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਦੇਖ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇਖ ਕੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਸਰਾਸਰ ਗ਼ਲਤ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੰਗ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ 2017 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ਼ ਉਨਾਵ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਬੱਚੀ ਨਾਲ਼ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਸਾ ਬੀਤਣ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਨ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਥਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ? ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੰਞ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਿਹੋ-ਜਿਹੀ ਅੱਜ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣਾਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਦੈਂਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਨ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰਵਾਸ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਾ-ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਲਾਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਰੋੜਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਲੋਕਾਂ ਪੱਲੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਘੁਰਨਿਆਂ 'ਚ ਵੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੁਫ਼ਤ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਝੁਲਕਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜਲੌਅ ਹੈ। ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 78 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ 140 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ 80 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ? ਕਿਸ ਵਰਗ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਹੜਾ ਵਰਗ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿਸ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਆਖ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ? ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਅਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਕਾਰਪੋਰੇਟਿਵ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਢਿੱਡ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਕਚਰਾ ਹੀ ਕਚਰਾ, ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਧਰਤੀ ਗੰਦਗੀ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਹੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਧਿਆ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ। ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ—ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜ-ਸਟਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗਏ-ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੱਖਾਂ ਬੱਚੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਲੱਖਾਂ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਛੱਤ, ਨਾ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ।

ਤਾਂ ਫਿਰ 78 ਸਾਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰ ਕਿਹੜੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗੇ ਹਨ? ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਆਓ ਵੇਖੀਏ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜੇ ਹਾਂ।

* ਭੁੱਖਮਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ 123 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਥਾਂ 102ਵੀਂ ਹੈ।
* ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ 2.15 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਹੈ।
* ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨ 195 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 145ਵਾਂ ਹੈ।
* ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 100 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।
* ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ 180 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 176ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਉਹਨਾਂ 10 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰੀਨ-ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਨਾਲ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ

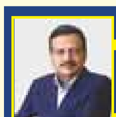

ਡਾ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ ਮਿੱਤਲ

ਕਦੇ ਖ਼ੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰਹੀ ਮਿੱਟੀ ਅੱਜ ਥੱਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਕੇ ਭਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਗੜਿਆ ਰੂਪ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਸੱਚ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਹਵਾ (ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਤੱਕ ਬੇਹੱਦ ਖ਼ਰਾਬ ਹਵਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸੂਚਕਾਂਕ), ਪਾਣੀ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ, ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀਆਂ ਤੇ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੁਣ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨਹੀਂ- ਸਗੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭੂ-ਜਲ, ਘਟਦੀ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਤੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਭੂ-ਜਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 2025 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਨ। ਜਿਸ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਾਜ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੌਨਸੂਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ 62.5 ਫੀਸਦੀ ਨਮੂਨਿਆਂ 'ਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੱਦ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਗਈ- ਜੋ 2024 'ਚ 32.6 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 91.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਡਰਾਉਣਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 23 'ਚੋਂ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ 200 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ ਤੇ ਫਲੂਓਰਾਈਡ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਾਤਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਰਾਪਨ ਤੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸੋਡੀਅਮ ਕਾਰਬੋਨੇਟ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਾਂਝ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਸੰਕਟ

ਰਸਾਇਣਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 247.61 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟਰ ਹੈ-ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ 77 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਕਦੇ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲਾਂ ਲਿਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜੈਵਿਕ ਕਾਰਬਨ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸੂਖਮ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਖ਼ੁਰਾਕ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਖਾਦ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬੋਝ 2 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ- ਜਦਕਿ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬੀਮਾਰ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਲੇ ਹਨ- ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਰਸਾਇਣ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਖ਼ੁਰਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰਾਂ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਤੇ ਮੈਟਾਬੋਲਿਕ ਖ਼ਤਰੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਯਮਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਧੱਬੇ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। 1968 ਦਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ 1971 ਦੇ ਨਿਯਮ ਅੱਜ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ 2020 ਦਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਿੱਲ ਨੀਅਤ ਪੱਖੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਢੁਕਵਾਂ ਲੇਬਲਿੰਗ ਮਿਆਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਤਾਲੀਮ ਵੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ 3 ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ 15 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚੋਂ 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਕੀਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਰਸਾਇਣਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਜਿਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਕਸਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੇ ਗਲਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਫਸਲਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਮਝ-ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੁੰਜੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਪੁਨਰਉਥਾਨ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਛੱਡਣ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਦਲਣ 'ਚ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਖੇਤੀ ਜਾਂਚ-ਅਧਾਰਿਤ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੋਸ਼ਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਮਿੱਟੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਮਸਨੂਈ ਬੁੱਧੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਮੌਸਮੀ ਮਾਡਲ ਤੇ ਰੀਅਲ-ਟਾਈਮ ਮਿੱਟੀ ਸੰਵੇਦਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਖੇਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਕ ਮਿੱਟੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰ ਮਿੱਟੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜੀਵਾਣੂ ਤੰਤਰ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਹ ਸੂਖਮ ਜੀਵਨ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ, ਨਮੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਢੁਕਵਾਂ ਪੋਸ਼ਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਿਸ 'ਚ ਰਸਾਇਣਕ, ਜੈਵਿਕ ਤੇ ਜੀਵ-ਆਧਾਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਖ਼ਰਚ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਿਸਾਅ ਰੋਕ ਕੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜੀਵ ਉਤਸ਼ਾਹਕ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੁਲ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

ਏ.ਆਈ. ਕਾਰਨ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਬਿੰਦਰਾ
(ਲੇਖਕ ਏ.ਆਈ. ਐਂਡ ਬਿਯਾਂਡ ਦਾ ਕੋ-ਫਾਊਂਡਰ ਹੈ)

ਏ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੁਣ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੋਡਿੰਗ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਉਪਯੋਗ ਖੇਤਰ ਬਣਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਕਲਾਡ, ਕਰਸਰ ਤੇ ਕੋਪਾਇਲਟ ਵਰਗੇ ਏ.ਆਈ. ਟੂਲਜ਼ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵਾਂ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਬਦਲਣ ਲੱਗੀ।

ਜੇ 2024 ਉਹ ਸਾਲ ਸੀ, ਜਦ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏ.ਆਈ.) ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ 2025 ਉਹ ਸਾਲ ਰਿਹਾ, ਜਦ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਹੱਥ ਵਧੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਅਸਰ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਸਾਲ ਰਿਹਾ, ਜਦ ਏ.ਆਈ. ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਡੈਮੋ ਤੇ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅਸਲੀ ਅਮਲ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਉਤਰਿਆ। ਚਰਚਾ ਏਆਈ ਟੂਲਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਏ.ਆਈ. ਏਜੇਂਟਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਜਨਰੇਟਿਵ ਏ.ਆਈ. ਦੀ ਥਾਂ ਏਜੇਂਟਿਕ ਏ.ਆਈ. ਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ। ਏਜੇਂਟਿਕ ਏ.ਆਈ. ਅਜਿਹੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜਿਜ਼ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁ-ਪੜਾਅ ਵਾਲੇ ਵਰਕਫਲੋਅ ਨੂੰ ਆਪ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਏਜੇਂਟਿਕ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਟੋਨਾਮਸ ਕਾਮਰਸ ਤੇ ਵਰਕਫਲੋਅ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਤੱਕ, ਏਆਈ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਜੂਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਾਲ 2025 ਆਤਮ ਮੰਥਨ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਵਟੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਖ਼ਤਾ ਤੇ ਮਾਪਣ ਯੋਗ ਰਿਟਰਨ ਆਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

ਏ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੁਣ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੋਡਿੰਗ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਉਪਯੋਗ ਖੇਤਰ ਬਣਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਕਲਾਡ, ਕਰਸਰ ਤੇ ਕੋਪਾਇਲਟ ਵਰਗੇ ਏਆਈ ਟੂਲਜ਼ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵਾਂ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਬਦਲਣ ਲੱਗੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਡ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਤੇ ਸਿਸਟਮ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਚਿਪ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਐਨਵੀਡੀਆ ਦੇ ਸੀਈਓ ਜੇਸਨ ਹੁਆਂਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਏਜੇਂਟਸ ਲਈ ਐੱਚਆਰ ਮੈਨੇਜਰ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੰਘਦੇ ਸਾਲ ਦੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਏਆਈ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਨੀਂਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਟਮਜ਼ ਫਾਰ ਐਲਗੋਰਿਦਮਜ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੀਆਂ ਟੈੱਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਗੀਗਾਵਾਟ-ਪੱਧਰੀ ਡਾਟਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਏ.ਆਈ. ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ, ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਆਕਾਰ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਵਿਚਾਲੇ ਚੀਨ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਦੇ ਸਾਲ 2025 'ਚ ਬੜ੍ਹਤ ਬਣਾ ਲਈ। ਉਸ ਦਾ ਫੋਕਸ ਏ.ਜੀ.ਆਈ. (ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਜਨਰਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਦੀ ਸਮਾਂ-ਹੱਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਓਪਨ-ਸੋਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਊਰਜਾ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਏ.ਜੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ-ਪੱਧਰੀ ਏ.ਆਈ. ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਣਾਉਟੀ ਬੁੱਧੀ ਹੈ, ਜੋ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਓਪਨ-ਸੋਰਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਬੜ੍ਹਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਸਾਲ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਡੀਪਫੇਕਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਏ.ਆਈ. ਕੰਪੈਨੀਅਨਜ਼ ਨੇ ਇਕੱਲੇਪਣ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸਹਿਜ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਇੱਕ ਡਾਟਾ ਹੱਦ ਨਾਲਟ ਕਰਾਅ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਾਟਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਚਾਨਕ ਗੂਗਲ ਇੱਕ ਏ.ਆਈ. ਲੀਡਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉੱਭਰਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਿਪਸ, ਮਾਡਲਸ, ਡਾਟਾ ਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ 'ਚ ਆਪਣੀ ਫੁਲ-ਸਟੈਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਜੇ ਸਾਲ 2025 ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ ਤਾਂ 2026 ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੌਰ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੀਜ਼ਨਿੰਗ ਵੈੱਬ ਦਾ ਯੁਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਚ ਇੰਜਣ ਲਿੰਕ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਏਆਈ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵੈੱਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਬਣਾਵਟ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਘੜਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਏਟਰਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਏਆਈ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਏਜੇਂਟਸ ਕੋਪਾਇਲਟ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਹਲਕੀ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਪੂਰੇ ਵਰਕਫਲੋਅ ਚਲਾ ਸਕਣਗੇ। ਸਾਲ 2026 ਉਹ ਸਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦ ਏਆਈ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਫੀਜ਼ੀਕਲ ਏ.ਆਈ. ਭਾਵ ਰੋਬੋਟਸ ਤੇ ਆਟੋਨਾਮਸ ਸਿਸਟਮਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣਗੇ। ਸੈਲਫ-ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਮਹਾਦੀਪਾਂ 'ਚ ਵਿਸਥਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਏਂਬੇਡੇਡ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਹੁਣ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਸਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੈਲਫ-ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਾਰਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਏ.ਆਈ. ਵੈਲਿਊਏਸ਼ਨਜ਼ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ ਪਰ ਗਿਰਾਵਟ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਨੀਕ ਪ੍ਰਖ਼ਤਾ ਹੈ, ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਡੂੰਘਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਫਲੋਅ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਬਣੇਗੀ, ਉਹ ਹੈ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ। ਜਦ ਏ.ਆਈ.-ਜਨਰੇਟਿਡ ਕੰਟੈਂਟ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਦ ਵੈਰੀਫਾਈਡ ਮਨੁੱਖੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਵਿਵੇਕ ਤੇ ਜੁੜਾਅ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੀ 2026 ਏਆਈ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇੱਕ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਪਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏਗਾ। ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਏ.ਆਈ. ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ, ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਕੰਟੈਂਟ ਦਾ ਧਮਾਕਾ ਤੇ ਜੀ.ਪੀ.ਯੂ. (ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁਣ ਅਸਲੀਅਤ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜੇ 2025 ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਏ.ਆਈ. ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 2026 ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਰਹੀਏ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰੀਏ। ਕੱਚੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਦਾ ਯੁਗ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਯੁਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਨੇਕਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

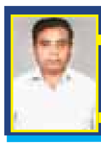

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਆਏ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ, ਚੋਰੀਆਂ, ਡਕੈਤੀਆਂ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਮਗਲਿੰਗ, ਮਹਿੰਗਾਈ, ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ, ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ, ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਦੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ, ਜੇਬ ਕਤਰਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਵਧ ਰਹੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ, ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਇੱਥੇ ਵਸਣ ਆਏ 162 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਏਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕ ਨਾ ਇੱਥੇ ਵਸਣ ਜੋਗੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਜੋਗੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇੱਥੇ ਨਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਲਈ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਵਸ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਵੇਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ ? ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਧੜਾਧੜ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਇੱਥੇ ਡਾਲਰ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਝਾੜੂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਗ਼ਲਤ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਕੋਲ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੁਣ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਨ, ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਸਵਾਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਉਹ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਔਖੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਪੈ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ, ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜੇ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ, ਚੋਰੀਆਂ, ਧੋਖਾ-ਧੜੀਆਂ ਕਰਨ, ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਬੈਂਕਾਂ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਕੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਗਾਣੇ ਲਗਾ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਸਪੀਡ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ, ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਡੈੱਕ ਲਗਾ ਕੇ ਨੱਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੜਦੰਗ ਮਚਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੱਕਾਰ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਢਿੱਲ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਹੁਣ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਪੀ.ਆਰ. (ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ) ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਵੀ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਿਟ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗ਼ਲਤ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪੁਲੀਸ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗੀ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਪਏ ਮਾੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਲੜਾਈ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੜਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਾਓ ਜਿਹੜੇ ਪਰਵਾਸੀ ਨੌਜਵਾਨ ਇੱਥੇ ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਜੱਜ, ਇੰਜਨੀਅਰ, ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਅਨੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਉਦੋਂ ਇੱਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵੀ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਭ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗੀ। ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਆਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਲੰਮੇ ਪੁਲ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਟਾਪੂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਪੁਲ, ਸਵੀਡਨ ਦੀ ਸਾਹਿਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪਾਰਕ, ਡਿਜ਼ਨੀਲੈਂਡ ਤੇ ਨਿਆਗਰਾ ਫ਼ਾਲਜ਼ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਲੰਡਨ ਦੇ ਥੇਮਜ਼ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਉਤੇ ਮੌਜੂਦ ਆਕਰਸ਼ਕ ਬਹਾਰ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਰਮਣੀਕਤਾ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਓਨਟਾਰੀਉਂ ਪਲੇਸ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਕੁਦਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੱਤਝੜ ਰੁੱਤ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪੱਤਝੜ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਪੰਗਤੀ "ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਵਸਿਆ ॥" ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਪਉੜੀ ਨੰਬਰ 12 ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਸਲੋਕ "ਦੁਖੁ ਦਾਰੂ ਸੁਖੁ ਰੋਗੁ ਭਇਆ.. ॥" ਦੀ 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੀ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅੰਕ 469 'ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਦਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਰਹੱਸਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹਿਮਾ ਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਫਿਰਨਾ, ਵਣਾਂ ਦਾ ਕੰਬਣਾ, ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਝੜਨਾ, ਚਹੁੰ ਕੁੰਟਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਵਲੀ, ਕੰਧੀ ਉੱਤੇ ਰੁਖੜਾ, ਸਿੰਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ, ਮੋਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬਤ ਦੇ ਯਾਰਾਨੇ, ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਚਹਿਚਹਾਟ, ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਕਲ-ਕਲ, ਪੰਜ ਆਬਾਂ (ਦਰਿਆਵਾਂ) ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਜਾਪ, ਮੱਛੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪਕ ਰਾਹੀਂ ਆਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਜ਼ਲੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਗੱਲ, ਦੂਨੀ ਸੁਹਾਵਾ ਬਾਗ, ਪੰਖ ਪਰਾਹੁਣੀ, ਦਰਿਆਵੈ ਕੰਨੈ ਬਗੁਲਾ, ਸਰਵਰ ਹੰਸ, ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਮੀਂਹ, ਪਿੰਜਰ ਚੂੰਡਦੇ ਕਾਂ, ਕੰਧ ਕੁਹਾੜਾ, ਸਿਰ ਘੜਾ, ਜਾਇ ਸੁਤੇ ਜੀਰਾਣ, ਕਮਾਦ ਤੇ ਕਾਗਦ, ਵਿਸ-ਗੰਦਲਾਂ, ਦਾਖ ਬਿਜਉਰੀਆਂ, ਵਣ-ਕੰਡੇ, ਥਲ-ਡੂਗਰ, ਖੰਡ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਦੀਪ, ਲੋਅ ਵਰਗੇ ਰੂਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਰਤੇ ਹਨ।

ਵੱਖ- ਵੱਖ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਦੌੜ ਰਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਭੀੜ ਭੜੱਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਕਦੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕੀਏ ਤਾਂ ਮਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਛੁਪ ਬੈਠੇ ਕਾਦਰ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਉਹ ਪਲ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਰਗ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮੁਚੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਜਿਵੇਂ: ਹੜ੍ਹ, ਸੋਕਾ, ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਵਰੋਲਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਮਿੰਟਾਂ-ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪਈਆਂ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸ ਬੇਪਰਵਾਹ ਕਰਵਟ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੌਣਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਇਹ ਬੀਜ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇਰੀ ਸਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਦੇ ਹਾਂ, ਵਿੱਚ ਬੀਜੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਢਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਹਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਪਾਣੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ ਮੁੜ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਅਕਸਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲੀ ਹਰਿਆਲੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਲੱਥਦੀ ਹੈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ

ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨਿਭਾਵੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

'ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰਕਾਰੇ' ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਣੋ 'ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ'

ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਲੱਕੀ'

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਹ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ

"ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।"

ਹਰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਗਮਾਂ ਦਾ ਚਰਖਾ ਡਾਹ ਕੇ ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਤੰਦ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤੰਦਾਂ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਦਰਦ ਗਲੋਟੇ ਲਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਰੁੱਤਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਫ਼ੁੱਲ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦੇ। ਉਹ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਹਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿਕ ਗੁਆਂਢੋਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਭਰ ਜੋਬਨ ਮੁਟਿਆਰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀ, ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਦੀ, ਰੰਗੀਨ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਲਵਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਕੰਤ/ਪਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਤ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲੋਂ ਸੋਹਣਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ,ਭਰਜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਤ ਦੇ ਨਰਮ ਸੁਭਾਅ , ਬਹਾਦਰੀ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਕੰਮਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਥਾਂ ਬੇਟੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ- ਬੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਦੀ ਜਬਾਨ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਕੰਤ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਕਿਸੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਾਂਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਤਾਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਤਿੜਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤਿੜਕਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਤੇ ਚੀਸ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਧਵਾ ਮੁਟਿਆਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਫ਼ੌਤ ਹੋਏ ਕੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਤਕ ਹਉਕੇ ਭਰਦੀ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ , ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹਾਲ ਦਸ ਸਕੇ।

ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੀ ਥਾਂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੇਗਾਨੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਦਿਨ

ਕੱਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਚੰਗੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੀ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਸ ਦੇ ਤਾਨੇ ਮਿਹਣੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦਰਾਣੀਆਂ , ਜਠਾਣੀਆਂ , ਨਣਦਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪਾਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਟਾਇਮ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਬੁਢਾਪਾ ਬੜਾ ਦੁੱਖਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਦ ਉਪਰ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਸੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਜੇ ਵੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅਜੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣਾ ਬਦ-ਸ਼ਗਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਆਂਢ -ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਸੁਹਾਗਣ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਔਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਂਈਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਤੰਗੀਆਂ, ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ, ਔਖਿਆਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਗੇ । ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਔਲਾਦ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪ ਭੁੱਖੀ ਰਹਿ-ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਫ਼ੇਰ ਵੀ ਕੁੱਝ ਸੁਖਾਲੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫ਼ੇਰ ਵੀ ਪਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੜਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਭੇੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਸ ਉਪਰ ਟਿੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ । ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਪਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਜੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਈ ਨਮਸਤੇ/ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਖੰਭਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖੇ ਵੀ ਕੋਈ ਫ਼ੁੱਲ -ਬੂਟਿਆਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹਲਕੇ ਰੰਗ ਦਾ ਵੀ ਸੂਟ ਪਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ੁੱਲ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਹਲੜ ਬੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਲ ਵਾਂਗ ਚੁਭਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ,ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ੌਜੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਫ਼ੌਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ /ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਿੱਦ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਲਫ਼ੀ ਜਾਂ ਕੁਲਚਾ,ਟਿੱਕੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ-

" ਲੈ ਨੀ ਭੈਣੇ, ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ, ਕੱਲ ਵਿਚਾਰਾ ਫ਼ੌਜੀ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਕਿਵੇਂ ਟਿੱਕੀਆਂ, ਕੁਲਚੇ ਖਾਂਦੀ ਫ਼ਿਰਦੀ ਹੈ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਹਲੀ ਫ਼ਿਰਦੀ ਮੁੰਡੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, " ਉਏ ਹੁਣ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜਣ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕੁਲਫ਼ੀਆਂ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ।" ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਕੁਲਫ਼ੀ ਫ਼ੌਜਣ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ ਨੇ ਜਿੱਦ ਕਰਕੇ ਖਾਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦਾ ਤਾਏ, ਚਾਚੇ, ਮਾਸੀ, ਭੂਆ, ਮਾਮੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਜਾਵੇ , ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਲੋਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਿਆਹ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਣਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦੁੱਖ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ 'ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰਕਾਰੇ' ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ 'ਸੱਚ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ' ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 'ਜੁਗਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ' ਭਾਵ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਵਿੱਚ 'ਕੰਤ' ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਘਟਾ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਕਜਲੇ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ ਤਰਸਦੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣੀਆਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਲੀ ਐਨਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਚੂੜੀਆਂ ਦੀ ਖਣਕ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਤਰਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਵਣਜਾਰਾ ਵੀ ਚੂੜੀਆਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵਲੋਂ ਕੰਤ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਰੀਦੇ ਗਏ ਲਾਲ,ਨੀਲੇ,ਫ਼ਿਰੋਜ਼ੀ, ਹਰੇ,ਕਾਲੇ ਸੂਟ ਫ਼ਿਰ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਟਰੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ , ਹਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਅਲਮਾਰੀ ਜਾਂ ਟਰੰਕ ਸੈਟ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਟਾਂ ਉੱਪਰ ਹੱਥ ਜਿਹਾ ਫ਼ੇਰ ਕੇ ਖੂਨ ਦੇ ਹੰਝੂ ਜ਼ਰੂਰ ਰੋ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ/ ਮੁਟਿਆਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੁੱਲ੍ਹ ਮੀਟਦੀ, ਹੌਂਕੇ ਭਰਦੀ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਪਾਈਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਤੇ ਛੱਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫ਼ਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਹਰ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਹਾਗਣ ਹੀ ਮਰਨਾ ਲੋਚਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲ ਜਗਤ

ਬਾਲ ਮਨਾਂ ’ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ

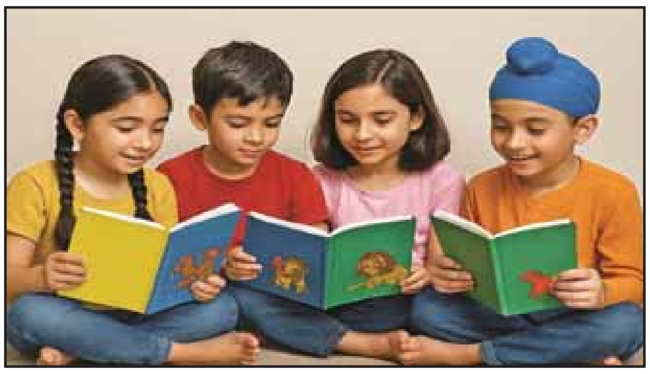

ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ

ਅੰਗਰੇਜ ਸਿੰਘ ਕਕਰਾਲਾ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਅਨਮੋਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ, ਸੋਚ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੋਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਲਈ ਰੋਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀ, ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖੇ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਨ,ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਸੂਝ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸੀਮ ਸੰਪਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ-ਜਗਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਸਫ਼ੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਲੇਖਕ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਖੋਜਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਨ, ਅਸਮਰੱਥ ਤੋਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਅੰਧਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਯੁਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਕਿਤਾਬ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲੰਦੀ ਦੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਕੱਲੇਪਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇਪਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਦੁਖੀ, ਨਿਰਾਸ਼ ਜਾਂ ਤਣਾਅ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਿੰਮਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ’ਚ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕਲਾ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦੌਰ ’ਚ ਵਧੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਅੱਜ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੋਬਾਈਲ, ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸਮਾਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਸ਼ੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ, ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਿਰਜਣਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ’ਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵਧੀਆ ਆਦਤ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਆਦਤ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸੀ ਯਾਤਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਦਤ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ’ਚ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ’ਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੌਰ ’ਚ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨਸ਼ੀਲਤਾ ’ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ’ਚ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਰੁਚੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਬੜਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਰਪਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ’ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਵਿਗਿਆਨ, ਖੇਡਾਂ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥਚਾਰਾ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਬੱਚਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੱਢੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝਦਾਰ, ਜਾਣਕਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੰਦ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੌਣ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ’ਚ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਸਮਝ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਦੇ ਢੰਗ, ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਸੰਪੰਨਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਜੇ ਮਾਪੇ ਖ਼ੁਦ ਹਰ ਸਵੇਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਪੁੱਛਣ ਨਾਲ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵੈਸੇ ਵੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ। ਮੋਬਾਈਲ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਫਿਰ ਛਪਦੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਰ ਦੇਣ ’ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ। ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ’ਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ

ਸਕੂਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਸਮਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਰਗੇ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਖ਼ਬਰ ਬਾਕੀ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਖਰੇਗੀ ਸਗੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਵਧੇਗਾ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵੀ ਛਪਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਾਲ ਪੰਨਾ ਛਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਕਸਰ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ, ਚੁਟਕਲੇ, ਲੇਖ, ਨਿਬੰਧ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥ, ਖੇਡ, ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਚਿੱਤਰ ਆਦਿ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵੀਂ ਤੇ ਗਿਆਨ ਵਰਧਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਮੌਲਿਕਤਾ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੁਚੀ ਲਿਖਣ ਕਾਰਜ ਵੱਲ ਬਣਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਕੁਝ ਨਵੀਂ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵੱਲ ਰੁਝਾਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ’ਚ ਇਹੀ ਰੁਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੇਖਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਨਾਮਵਾਰ ਲੇਖਕ ਵੀ ਇਸ ਰੁਚੀ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹਨ।

ਚੰਗੀ ਆਦਤ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਜਿਹੀ ਆਦਤ ਹੈ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਦਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗਾ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਆਓ ! ਅਸੀਂ ਮਾਪੇ, ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਾ ਲਈਏ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਇਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਜੋਕੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ

ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਨਾ ਕਾਈ...

ਲੱਸੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਗੁਣਕਾਰੀ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਵਾਦ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਵੀ। ਲੱਸੀ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੇਚਲ ਬਹੁਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸਵਾਣੀਆਂ ਇਸ ਖੇਚਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਲੱਸੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਲੂਣ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਜੀਰਾ ਰਗੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਸੀ ਵਿੱਚ ਰਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਦ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੜਕਦੀ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਵਗਦੀ ਲੋਅ ਵਿੱਚ ਲੱਸੀ ਪੀ ਕੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੱਸੀ ਤੋਂ ਰਾਇਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਪੂਣ ਕੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਖੱਦਰ ਦੇ ਪੋਣੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਮਕਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਨੁੱਚੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੜਛੀ ਨਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਘੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਇਤੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਉਬਾਲ ਕੇ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਜੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਬਾਲ ਕੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੱਦੂ ਨੂੰ ਕਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੂੰਦੀ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਸੀ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਉੱਠ ਕੇ ਲੱਸੀ ਰਿੜਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਫ਼ਰਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਪਤੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਾੜ੍ਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੜ੍ਹਿਆ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਵਾਲੇ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਗੁੜ ਨਾਲ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ੱਕਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁੱਧ ਜਿਗਰ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾੜ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਇਸ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਦਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਰਿੜਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ ਵੱਜਣ ਵਾਂਗ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ;

ਚਿੜੀ ਚੂਕਦੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤੁਰੇ ਪਾਂਧੀ
ਪਈਆਂ ਚਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਧਾਣੀਆਂ ਨੀਂ

ਭਾਵੇਂ ਲੱਸੀ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਚੀਜ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਲੱਸੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲੱਸੀ ਲਈ ਵਿਤਕਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਘਰੇਲੂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਗਾੜ੍ਹੀ ਲੱਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਲੱਸੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ;

ਹਾੜ ਲੱਸੀ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ
ਸਾਉਣ ਲੱਸੀ ਮਿੱਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਲੱਸੀ ਵਿੱਚ ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਆਟਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਬੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਖਿਚੜੀ ਖਾਣ ਲਈ ਗਾੜ੍ਹੀ ਲੱਸੀ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਤਿਉੜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਲੱਸੀ ਲੈਣ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਤੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੋਕ ਟਕਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਲੱਸੀ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਖੋਭ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ;

ਦਿਓਰ ਭਾਵੇ ਮੱਝ ਚੁੰਘ ਜੇ
ਛੜੇ ਜੇਠ ਨੂੰ ਲੱਸੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।

ਕਈ ਜੇਠ ਵੀ ਅੜੀਅਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅੜੀ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ;

ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਨਾ ਕਾਈ
ਇੱਕ ਤੇਰੀ ਅੜ ਭੰਨਣੀ।

ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਸੀ ਦਾ ਚਸਕਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵੇਰੇ ਲੱਸੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। 'ਬੇਗਾਨੀ ਛਾਹ 'ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਮੁੰਨਾਉਣੀਆਂ' ਵਰਗੀ ਕਹਾਵਤ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਬਣੀ। ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਲੱਸੀ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਫੜਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;

ਨਾਲੇ ਬਾਬਾ ਲੱਸੀ ਪੀ ਗਿਆ
ਨਾਲੇ ਦੇ ਗਿਆ ਦਵਾਨੀ ਖੋਟੀ।

ਲੱਸੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਮੱਝਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਗੋਕੇ ਵਾਸਤੇ ਠੀਕ ਹੈ। ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਲੱਸੀ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੁੱਧ ਵੱਧ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੱਸੀ ਵਾਧੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਲਦਾਂ ਅਤੇ ਵੱਛਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਸਿਰ ਧੋਣ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਲੱਸੀ ਵਿੱਚ ਬਾਜਰੇ ਜਾਂ ਮੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ ਪਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਮਾਲਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਲਾਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮੂੰਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਣਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਟਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਲੱਸੀ ਲੈਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਛੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;

ਕੋਰੇ ਕੋਰੇ ਕੁੱਜੇ ਵਿੱਚ ਦਹੀਂ ਮੈਂ ਜੰਮਾਉਨੀ ਆਂ
ਤੜਕੇ ਉੱਠ ਕੇ ਰਿੜਕਾਂਗੇ
ਛੜੇ ਆਉਣਗੇ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਝਿੜਕਾਂਗੇ।

ਜਵਾਨੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ਼ਕ ਮੁਸ਼ਕ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਸੀ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ;

ਲੱਸੀ ਪੀ ਜਾਵੇ ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤ ਬਣ ਕੇ
ਮੈਂ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕਾਂ

ਲੱਸੀ ਠੰਡੀ ਪੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁੱਧ ਗਰਮ। ਸੋ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਅਖਾਣ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦਾ ਜਲਿਆ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੱਸੀ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਵਧਾ ਲਓ। ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਵਧੀ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਲੱਸੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਜਾਣੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੱਸੀ ਸਾਡੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਲੱਸੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਚਾਹ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

ਲੱਸੀ ਪੀਏ ਤਾਂ ਆਂਦਰਾਂ ਠਾਰੇ
ਚਾਹ ਜਾਵੇ ਢਿੱਡ ਫੂਕਦੀ।

ਮਹਿੰਦੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ...

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਰਾਂਗਲੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੱਸਦਾ ਤੇ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਯਾਰੀਆਂ ਪੁਗਾਉਣੀਆਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਭਾਵੇਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਸਮਿਕ ਕਿਰਨਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਛੋਹਣ ਨਾਲ ਪਰਸਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੇਤਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਗਿਣਤ ਸ਼ਗਨ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਭਾਂਡਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਨਾ। ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਲੀ ਭਾਂਡਾ ਮੋੜਨਾ ਜਿੱਥੇ ਕੁਸ਼ਗਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਅਗਲੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਮੰਗਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

'ਸ਼ਗਨ', ਸ਼ਬਦ 'ਸਕਨ' ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ 'ਕ' ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ 'ਗ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ, ਸ਼ੁਭ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸੰਕੇਤ। ਮਹਿੰਦੀ, ਪਾਣੀ, ਛੁਹਾਰਾ, ਚੌਲ, ਲਾਲ ਰੰਗ, ਨਾਰੀਅਲ, ਦੰਦਾਸਾ, ਸਾਬਤ ਮਾਂਹ, ਵਾਰਨੇ ਅਤੇ ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਗਨ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਨਾਲ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਲਾਲ ਰਕਤਾਣੂਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਮੁਟਿਆਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸ ਅਤੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਲਾੜੀ ਦੇ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਵਿਆਹ ਦਾ ਉੱਤਮ ਸ਼ਗਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਈ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ, ਸੱਸ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾੜੀ ਵਾਂਗ ਮਹਿੰਦੀ ਕਲਾਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀਆਂਹਨ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮਹਿੰਦੀ ਦੀ ਰਸਮ 'ਤੇ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਦੀ ਲਾੜੀ ਅੰਦਰ ਪਤੀ ਲਈ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਮਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਗਨ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਣੀ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੈੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਭਰੇ ਘੜੇ ਵਾਲੀ ਜਨਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਲਾੜਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਝਿਊਰੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਲੰਘਣ ਵਾਲਾ ਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਪਾ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਉੱਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਣਾ ਉਸ ਦੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦੁਲਹਨ ਤੋਂ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਜਦੋਂ ਖੂਹ ਤੋਂ ਘੜਾ ਭਰਨ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤ ਵਾਰ ਪਤੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਸੂਤਕ ਦੇ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕੁੰਭ ਭਾਵ ਪਾਣੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਲਾ ਵਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਹੀਓਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਲਾਗੇ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੰਙਣਾ ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਲਾੜੇ-ਲਾੜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਭੈੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੌੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਲਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰੀਰ ਮੁਲਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭੈੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾੜਾ-ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਵਟਣਾ ਇਸ ਲਈ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਇਮ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ਨਿਚਰ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਜੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਚੀਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਚੋਣ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਣਾ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਘੁੰਮਣ ਨਾਲ ਚੀਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਚੀਥੀਆਂ (ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ ਵਾਸਤੇ ਖੱਬੇ ਸੱਜੇ ਗੱਡੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਪਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਢੀਆਂ ਖੁੱਤੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਵੀ ਤੇਲ ਚੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਤੇਲ ਚੋਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੈ। ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਉਮਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਲ ਰੰਗਾਂ ਚੂੜਾ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਜ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਹਿਨੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਣ ਵੇਲੇ ਲਾਲ ਧਾਗਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਲੀ-ਕੱਤੇ ਹੋਏ ਸੂਤ ਦਾ ਧਾਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰ ਉਂਗਲਾਂ ਲਾਲ ਤੇ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਚਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਆਬੇ ਵਿੱਚ ਮੌਲੀ ਨੂੰ ਅੱਟਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਨਵ-ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਮੌਲੀ ਦੀ ਤੜਾਗੀ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਣੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਮੌਲੀ ਦੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੰਦਾਸਾ ਭਾਵੇਂ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਹੀ ਤਾਸੀਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਾਸ਼ਨਾ ਉਪਜਾਊ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਟਿਆਰ ਅੰਦਰ ਅਥਾਹ ਵਾਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਮੁੰਡਾ ਜੰਮੇ 'ਤੇ ਗੁੜ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਲਾੜੀ ਪਹਿਲੇ ਪੂਰ ਦੇ ਗੋਗਲੇ ਕੁਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਪੇਕਿਓਂ ਜੋ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 27 'ਤੇ)

TRANS-ALLIANCE
TOGETHER WE SAVE

FUEL DISCOUNTS
UPTO 80 CENTS PER GALLON DISCOUNT
MAJOR NETWORK OF TRUCK STOPS

FUEL CARDS
NO CREDIT - NO PROBLEM
BEST CUSTOMER SERVICE

FLEET ONE FACTORING
WE WANT TO MAKE FACTORING EASY FOR YOU
SAME-DAY FUNDING - NO HIDDEN FEES
COMPETITIVE RATES - 97% ADVANCE RATE

YOU BREAK DOWN
WE SHOW UP
24-HOUR ROADSIDE ASSISTANCE

TRUCK REPAIR & TIRE DISCOUNTS
GET NATIONAL ACCOUNT
NEARLY 3,000 HIGHLY SKILLED TECHNICIANS COAST TO COAST

FUEL MANAGEMENT
DAILY FUEL RATES IN PHONE APP

CALL FOR MORE INFO

(855)641-6955, (888)795-7035

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ

ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਵਾਨਾ
510-415-9377

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ। ਪੁਰਾਤਨ ਝੂਠੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾ, ਵਹਿਮਾਂ, ਭਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਸਵੈ ਮਾਣ ਸਵੈ ਰੱਖਿਆ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਬਣਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਜੋਗੀਆਂ, ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਬੀਤਿਆ। ਸਿੱਧ- ਗੋਸ਼ਟੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਹੁਨਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ।

ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜਦ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣਾ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਸੁਣਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਨਣਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖੋਂ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਸਕਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਕੇ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੂਝ ਬੂਝ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਖੁਦ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੀ ਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੌਰਿਆ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਭਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੰਚਿਤ ਕੀਤੇ ਕਿ ਅਗਿਆਨ ਮਿਟਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਪਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੱਦੀ ਨਸੀਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਸਾਹਿਤ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਦਾ ਥਾਂ ਥਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸੰਤਾ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮਿਲੇ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਚੀ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਲਿਖ ਲਿਖਾ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਫਰਾਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਤਮ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਬਾਬਾ ਮਿਹਰਵਾਨ ਨੇ 'ਗੋਸਟਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਇੱਕ ਕਵੀ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਧਰਮ ਪੋਥੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਸ਼ਵਿਗਿਆਨਕਤਾ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ ਵੇਦ ਤੇ ਕੁਰਾਨ। ਵੇਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਨਾਤਨੀ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ। ਅਰਬੀ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਜਨ ਸਧਾਰਣ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਕੇਵਲ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿੱਚ ਮਜਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾ, ਨਸਲ, ਵਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ। ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਸੁਸੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਲਈ ਸ਼ਖਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਮਨੁੱਖ ਸਿਵਾਏ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆੜ੍ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਪੀਰ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਮੁਰੀਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ , ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਰੜੀ ਘਾਲ ਘਾਲੀ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵੈਰਾਗਮਈ ਬਾਣੀ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਲਹਿਰ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਨਿਰਭੈਤਾ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਸ਼ਤਰਧਾਰੀ ਪੰਥ ਬਣਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨਵਾਂ ਬਲਵੰਤ ਸਾਹਿਤ ਰਚਿਆ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੌਰਵ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਉਮਾਹ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਦਬੀ ਕੁਚਲੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਰੂਹਾਨੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਬੀਰ ਰਸੀ ਪਾਹ ਦੇ ਕੇ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਚਾਉ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਨਿਹੱਥੇ ਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਲੋਕ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਰਚਿਆ ਸਗੋਂ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਾਹਿਤਧਾਰਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਥੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਸ਼ਤਰਧਾਰੀ ਸੂਰਮੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਵੇਦਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਮਧਾਰੀ ਵੀ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗੁਰੂ , ਬੀਰ ਸੈਨਾਪਤੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਕਵੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਰੜੀ ਘਾਲ ਘਾਲੀ ਕਿ ਕਲਮ ਵੀ ਚਲਾਈ ਤੇ ਤੇਗ ਵੀ ਵਾਹੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੰ ਦਾ ਸਫਰ 1678 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਬਾਰ, ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਲਿਖਾਰੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਪਮ ਇਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ, ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੀਅਦਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਬੀਰ ਰਸੀ ਅਭਿਆਸ ਆਪਣੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਸ਼ਤਰਾਂ ਦੀ ਘਾੜਤ ਅਤੇ ਟੁਨਕਾਰ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਵਿਦਿਆ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵੀ ਬਾਕਮਾਲ ਸੀ। ਇਥੇ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ। ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ। ਜੰਗੀ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਸਮਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 1685 ਤੋਂ 1689 ਤੱਕ ਰਹੇ। ਯਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਰਮਣੀਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਿਆ। ਫ਼ੌਜੀ ਛਾਉਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦੀ ਵੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ।

ਜਦ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ। ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਵੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ ਆਲਮ, ਸੁਖਦੇਵ, ਬ੍ਰਿੰਦ, ਚੰਦ, ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ, ਕੁੰਵਰੇਸ਼, ਨੰਦ ਰਾਮ, ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੋਯਾ ਆਦਿ ਵੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਦੀ ਕਵੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦੇ, ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ ਧਨ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰਦੇ। ਰੋਜ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਸ ਗਾਉਂਦੇ ਨਾ ਥੱਕਦੇ। ਕੇਵਲ ਨਗਦ ਪੈਸੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁੰਦਰ ਘੋੜੇ, ਹਥਿਆਰ, ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਨਿਹਰਰੀ ਭੂਸ਼ਣ ਵੀ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਹਿੰਦੀ, ਫਾਰਸੀ , ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਣੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਲਮ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਕਦਰਦਾਨੀ ਸਦਕਾ ਹੀ ਫਾਰਸੀ , ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਦਾਰ ਪ੍ਰੇਣਾ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧਰਮ ਯੁੱਗ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮਨੋਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੋ ਸਾਹਿਤ ਰਚਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਲੋਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨਾ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਮੂਹਕ ਲੇਖਣੀ, ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਸਾਗਰ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆ ਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਬੱਚਿਆ ਜੋ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬੰਨਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ, ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ, ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚੋਟ, ਫ਼ੌਜੀ ਅਭਿਆਸ, ਰਣ ਭੂਮੀ ਦੇ ਵੀਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬੀਰ ਰਸ, ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ , ਸ਼ਿਕਾਰ, ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਕਰਤਬ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਇਆ। ਲੋਕ ਉਪਯੋਗੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਮ ਰਥਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਨ ਸਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰ ਆਵੇ ਤੇ ਉਹ ਖੰਡਾ ਫੜ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸ਼ਸ਼ਤਰਧਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰਧਾਰੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਣਸਰ ਬਣਾ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ' ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਵੀ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਗੋਯਾ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ' ਗੰਜਨਾਮਾ' ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਬਾਦ ਜਾਨਸ਼ ਫਿਦਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਫਰਕ ਉਬਰ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਾਵ ਬੇਨਤੀ ਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸੀਸ ਸਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿੱਚ ਰਹੇ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 52 ਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ 36 ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗਦਕਾਰ , ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ, ਵਕਤਾ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਦਿ। ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸੱਦੀ ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਬਾਬੂ ਵੀ ਸਨ। ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਲਾ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਚਨਾ

ਅਦਾਰਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵੈਬਸਾਈਟ

www.amritsartimes.live

ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦਿਨ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਪੰਥਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਹਿਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਕਵਰ ਸਟੋਰੀਆਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਜ਼ਟ ਕਰੋ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ QUOMANTRY AMRITSAR TIMES
LIKE & SHARE
www.amritsartimes.live
Please like and share

'ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ'

ਪੁਨੀਤ ਭਾਟੀਆ

ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਏ ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ, ਸ਼ਾਮੀ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੰਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਕੁੜਦੇ ਦਾਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਗਰਮ ਹੰਝੂ ਸੇਕ ਰਹੇ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ 9 ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਤੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਇਆਂ 3 ਘੰਟੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦਾਸ ਦਾ ਘਰੇ ਪਰਤਣ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਗਿਣਵੇਂ-ਚੁਣਵੇਂ ਲੋਕ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਾਗਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਨੁੱਕਰ 'ਚ ਲੱਗੇ ਗੋਲ-ਗੱਪਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰੇਹੜੀ ਸਮੇਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਸਭ ਲੋਕੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਪਰ ਦਾਸ ਇਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਸੁੰਨ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਜਵਾਕ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਖਿਡਾਉਣ ਦੀ ਰੀਝ। ਘਰ ਪਰਤਣ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਮੁਕਾਈ, ਬੈਂਚ ਤੇ ਬੈਠਾ ਦਾਸ ਅੱਜ ਚੁੱਪ ਸੀ ਤੇ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਉਸਦੇ ਗਰਮ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦਾਸ ਦਾ ਉਹ ਅਤੀਤ ਉਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਖੜੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਿਣਕ ਵੀ ਨਹੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ 5 ਸਾਲਾ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਅੱਜ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਜਵਾਕ ਦੇ ਗਲ਼ ਉਹ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਲਾਕੇਟ ਸੀ ਜੋ ਦਾਸ ਨੇ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਲਜ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਜੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਉਸਦੀ ਛਾਂ ਸੀ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਮਛਲੀ ਸੀ। ਜੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਉਸ ਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਅੱਖਰ। ਇਹ ਲਾਕੇਟ ਦਾਸ ਨੇ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ 'ਚ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਕਮਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲਾਕੇਟ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਗਲ਼ ਚਮਕੇਗਾ। ਜਵਾਕ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਾਬ੍ਹ ਨੇ ਅੱਜ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਸਜਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਾਬ੍ਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਅਤੇ ਜਵਾਕ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੁਪਿਹਰ ਦੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੱਡੇ ਸਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸੀ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਭ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਬ੍ਹ ਨੂੰ ਜਵਾਕ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ।

ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ 3 ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਕੁਰਾਂਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਦੋਂ ਮੁਰਝਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾਸ 'ਤੇ ਜਾ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਚਿਹਰਾ ਤਾਰੋ ਦਾ ਸੀ। ਜਿਸਨੇ 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਸ ਨਾਲ ਜੀਣ-ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਦੀਆਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੰਢਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸੀ। ਜਦ ਦਾਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਤਾਰੋ 'ਤੇ ਪਈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸੀ।

'ਤਾਰੋ ਤੂੰ ? ਇੱਥੇ.. ?' ਦਾਸ ਨੇ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪੀ ਤੱੜਦੇ ਆਖਿਆ ।

'ਜੇ ਤੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।'

'ਤਾਰੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀ ਸੀ...ਬਸ ਜੇ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਲੈਂਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ। ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਏ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰ ਕੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਠਾਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਵਹਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਲ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀ ਸੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਗੱਲ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਾਲੀ ਘਟੀਆ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਘਰੋਂ ਮਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਆਹ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਏਨੀ ਕੁ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਹ 2 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਐਨਾ ਕੁ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਈ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਈ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਭੇਜੇ ਪਰ ਨਾ ਤੇਰਾ ਫ਼ੋਨ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਤੇਰੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਕੇ ਤੇਰੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਜੋ ਮੇਰੇ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਇਸ ਵਕਤ, ਕੀ ਇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖ ਪਾਵਾਂਗਾ ? ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲਏ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਸੰਭਲ ਜਾਵਾਂ, ਫ਼ੇਰ ਤੇਰੇ ਵੱਲ਼ ਨੂੰ ਤੁਰਾਂਗਾ। ਥੋੜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ 3 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰ ਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਤੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚ ਜੋ ਤੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ, ਚਾਅ ਸੀ, ਸਭ ਮੁੱਕ ਗਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣਾ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਮੈਂ। ਹੋਰ ਕਰਦਾ ਵੀ ਕੀ ? ਜੀਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਜ੍ਹਾ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਸੀ।'

ਤਾਰੋ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਸਮਝ ਨਹੀ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਕਿਸਨੂੰ ਦੇਵੇ ? ਦਾਸ ਨੂੰ ? ਖੁਦ ਨੂੰ ? ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ? ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁਣ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਮੁਸਕੁਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਲੱਗੀ ਸੀ ਤੇ ਦਾਸ ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖੁਦ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਤਾਰੋ ਵੀ ਦਾਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਉਸਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖੇਡ ਸਮਝ ਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਤੂੰ ਏਂ। ਜਦੋਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ। ਜਦ ਨੂੰ ਤਾਰੋ ਦਾ ਜਵਾਕ ਦੌੜਦਾ-ਦੌੜਦਾ ਤਾਰੋ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਆ ਚਿੰਬੜਿਆ ਤੇ ਤਾਰੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂਹਰੇ ਖੜੇ ਦਾਸ ਵੱਲ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੇਟਾ ਅੰਕਲ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕੋ। ਤਦ ਇੱਕ ਦਮ ਦਾਸ ਦੇ ਸਾਬ ਨੇ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਜਾ ਹੁਣ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਦਾ ਕੇਕ ਕੱਟੀਏ। ਤਾਰੋ ਨੇ ਝੱਟ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਦਾਸ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਤਾਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣਾਂ ਲਈ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਖੂੰਝੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਦਾਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਪੀ ਬਰਥਡੇ ਦੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਆਫ਼ਿਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚਹਿਕਣ ਲੱਗੇ।

ਗੁੰਮਸੁਮ ਹੋਏ ਦਾਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਕੱਲਾ ਜਾ ਕੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਤੇ ਦਾਸ ਦੇ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਫ਼ੋਨ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗਿਉਂ ਦਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਜਵਾਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾਸ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪਈ ਜੋ ਪਾਪਾ.. ਤੋਤਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਦਾਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਫ਼ਿਕਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ 'ਕਿੱਥੇ ਓ ?'ਫ਼ੋਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀ ਚੁੱਕਦੇ ? ਕਦੋਂ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ? ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ? ਕੁਝ ਬੋਲਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀ ? ਮੈ ਰੋਟੀ ਕਦੋਂ ਦੀ ਪਕਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਹਾਂ.. ਕਦੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ ਘਰ ? ਦਾਸ ਲਗਾਤਾਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਆਖਿਆ 'ਰੋਟੀ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖ.. ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ.. ਮੈਂ 5 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਆ ਰਿਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਾਸ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਸਾਹ ਭਰਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨਾ ਸਹੀ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਰ ਪਿਆ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਕਤ ਦੀਆ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਉਹ ਵਕਤ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਿੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ ?

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ

ਸੀਤੋ ਤੇ ਮਾਨਾਂ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਸਨ। ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਵੱਡੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਨਾਲ ਪੈਂਦੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਸੀਤੋ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਆਈ ਨੂੰ ਅਜੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਘਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀਤੋ ਦੇ ਸਿਰ ਆਣ ਪਈ। ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਛੋਟੇ ਦਿਓਰ ਸਨ। ਪਰ ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੀਤੋ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ ਵਾਂਗੂੰ ਈ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਸੀਤੋ ਨੇ ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦਿਓਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਧੀ ਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਦੋਵੇਂ ਦਿਓਰ ਹਾਲੇ ਛੋਟੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ।

ਸੀਤੋ ਤੋਂ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਾਨਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਧੀ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਵਾਕਾਂ ਅਤੇ ਦਿਓਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਸਮਝਦੀਆਂ। ਉਹ ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਪਚਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਛੱਡਦੀਆਂ। ਸਿਆਲ ਚੜ੍ਹਦੇ ਈ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਮ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿੰਨੀਆਂ ਵੰਡ ਕੇ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਦਿਓਰ ਗੋਰਾ ਤੇ ਸੀਤਾ ਵੀ ਮਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਦ ਇਕੱਠਾ ਬੈਠਦਾ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਖੇੜੇ ਵਾਂਗ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ। ਹੁਣ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕ ਵੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲਾ ਪੁੱਤ ਗੋਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸੀਤੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਆਉਂਦਾ।

ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸੀਤੋ ਤੇ ਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਡਲੇ ਦਿਓਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਘੋੜੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਟੱਬਰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਤੋ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਵਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਈ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿਆਲ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੀਤੋ ਤੇ ਮਾਨਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਪਾਥੀਆਂ ਪੱਥਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸੀਤੋ ਨੇ ਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਨੀ ਮਾਨਾਂ ਹੁਣ ਸਿਆਲ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਾਂ ਦਸ ਸੇਰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਖੋਆ ਈ ਨਾ ਮਾਰ ਲਈਏ, ਏਨੇ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਆਲ ਨਿਕਲ ਜਾਊ।"

"ਭੈਣ ਜੀ, ਹੁਣ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਟੱਬਰ ਵੱਡਾ ਆ। ਦਸ ਸੇਰ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਥੋੜਾ ਰਹੂ।"

ਸੀਤੋ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਨਾਲੇ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲੇ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਸੀਤੋ ਗੋਰੇ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਸੀਤੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੀਤੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, "ਕੁੜੇ ਥੋਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਕੀਂ ਗਈਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿਨੀ ਆਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲਾ ਆਓ।"

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਜੀਤੀ ਉਸ ਦੀ ਪੇਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਭੈਣ ਜੀ, ਸਾਡਾ ਜੀਅ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਕਰਦਾ ਪੇਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ, ਬਸ ਅਸੀਂ ਜਕਦੀਆਂ ਨੇ ਈ ਨੀ ਕਿਹਾ।"

"ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਗੋਰੇ ਤੇ ਸੀਤੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਆਂ। ਨਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ਼ੇ ਆਪ ਦੋ-ਦੋ ਦਿਨ ਰਹਿ ਆਉਣਗੇ।" ਸੀਤੋ ਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਜੀਤੀ ਪੇਕੇ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵੀਹ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਛੱਡ ਗਏ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਸੀਤੋ ਤੇ ਮਾਨਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਪਾਥੀਆਂ ਪੱਥਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਜੀਤੀ ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਭਾਂਡੇ ਟੀਂਡੇ ਸਾਂਭਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜੀਤੀ ਸਾਰੇ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਤਹਿ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਬੇਬੇ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਕੋਲ ਨਵਾਰ ਦਾ ਮੰਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਲੀੜੇ ਉਹਦੇ ਪਾਵਿਆਂ 'ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੇਬੇ ਦੀ ਇੱਕ ਬਰੀਕ ਛਿਟੀਆਂ ਦੀ ਗੋਲ ਜਿਹੀ ਟੋਕਰੀ ਵੀ ਉੱਥੇ ਟੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਜਦ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਤਹਿ ਲਾ ਕੇ ਟੋਕਰੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਟੋਕਰੀ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਧੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਢਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਝੱਟ ਦੇਣੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰੀ, "ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਭੈਣ ਜੀ, ਗੱਲ ਸੁਣਿਓ ਮੇਰੀ।"

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੋਲ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਭੈਣ ਜੀ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਗੇ ਆਈਆਂ ਨੂੰ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦੀ ਭਾਫ਼ ਨੀ ਕੱਢੀ। ਛੱਡਣ ਆਏ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁੱਕੀ ਚਾਹ ਈ ਰੱਖੀ ਐ। ਆਹ ਲਓ! ਫੜੋ ਅੱਧੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖੋ ਤੇ ਅੱਧੀਆਂ ਮੈਂ ਰੱਖਦੀ ਆਂ।" ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜੀਤੀ ਹੱਸ ਪਈ।

"ਨਾ ਨਾ, ਵੱਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਹੋਰੀਂ ਬੋਲਣਗੀਆਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ।" ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਡਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਭੈਣ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਬੋਲਣਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।"ਜੱਸੀ ਆਖਣ ਲੱਗੀ।

ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਧੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ ਤੇ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਤੇ ਟੋਕਰੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਟੰਗ ਦਿੱਤੀ।ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੀਤੋ ਤੇ ਮਾਨਾਂ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਲਈ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਲੈਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਘੁਸਰ ਮੁਸਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਦੋਵੇਂ ਜਾਣੀਆਂ ਪਾਥੀਆਂ ਪੱਥਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ... "ਭੈਣ ਜੀ ਹੁਣ ਕੀਹਨੂੰ ਪੁੱਛੀਏ, ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ।" ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। "ਖਬਰੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ।" ਸੀਤੋ ਨੇ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਕੋਈ ਨਾ, ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਚਾਰੇ ਜਾਣੀਆਂ ਰਲ ਕੇ ਖੋਆ ਮਾਰਾਂਗੀਆਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਲਈ ਪੀਪਾ ਭਰ ਕੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਣਾਵਾਂਗੀਆਂ।"

ਮੇਰੀ ਕਲਮ

ਮਾਂ

ਗੁਰਜੀਤ ਟਹਿਣਾ

ਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ,
ਕਹਿੰਦੀ ਸੈਂ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰ
ਵੇਖੀਂ ਕਿਤੇ ਠੰਢ ਨਾ ਲੱਗਜੇ"
ਅਕਸਰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ
ਰੋਟੀ ਟਿਕ ਕੇ ਖਾਈਦੀ ਐ,
ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਭੱਜੂੰ-ਭੱਜੂੰ ਨੀਂ ਕਰੀਦਾ ਹੁੰਦਾ
ਅਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ?
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹੱਥੀਂ ਉਣੀ ਕੋਟੀ ਪਾ ਬਹਿੰਦਾ ਹਾਂ,
ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹਾਂ
ਹਾਂ ਸੱਚ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ,
ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਬੁਰਕੀ ਕਰ,
ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਥ ਚੱਬ ਕੇ,
ਪਰ ਹੁਣ ਰੋਟੀ ਦਾ ਉਹ ਸਵਾਦ ਨੀਂ ਆਉਂਦਾ,
ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜਿੰਨਾ।
ਮਾਂ ਤੂੰ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਏਂ
ਦਿਲ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ
ਐਨ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ,
ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ,
ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਤੀਕ ॥

ਬੇਕਿਰਕ ਸਮੇਂ

ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਰੱਤੜਾ

ਬੇਕਿਰਕ ਜਹੇ ਸਮਿਆਂ ਅੰਦਰ, ਚੱਲਦੇ ਰੁਕਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ
ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦੀਂ ਲਿਖਾਂ ਕਹਾਣੀ, ਰੋਸ 'ਚ ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ।
ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੋਹੜ ਤੇ ਪਿਲਕਣ, ਗੁਰੂ ਸ਼ਰਧਾ ਲਈ ਕਤਲ ਹੋਏ
ਡਾਹਢੇ ਪੀਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਡਰੋਂ, ਝੰਗ ਬਚ ਗਈ ਹੈ ਦਰਗਾਹਾਂ ਦੀ।
ਦੇਵੀ ਮੰਨ ਪਹਾੜੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ, ਮੰਨਤ ਮੰਗਦੇ ਸ਼ੁਹਰਤ ਦੀ
ਕੁਰਸੀ ਘੜੇ ਕਹਾਣੀ ਕੰਜਕਾਂ, 'ਤੇ ਹੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹਾਂ ਦੀ।
ਅਰਥ ਡੂੰਘੇਰੇ ਚੁੱਪ ਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਤੌਰ ਭੁਲਾਉਣ ਲਈ
ਭਾਵੁਕ ਲੋਕੀਂ ਕੀ ਸਮਝਣਗੇ, ਸ਼ਾਤਰ ਚਾਲ ਨਿਗਾਹਾਂ ਦੀ।
ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸੂਹੀਆ ਤੰਤਰ, ਰਾਹੀਂ ਜੇਬਾਂ ਤੀਕ ਗਏ
ਦਿਲੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਵੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਬੇਰੀ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ।
ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਧੰਦਾ ਕਰਦਾ, ਲੁਕਿਆ ਫਿਰੇ ਅਮੀਰਜ਼ਾਦਾ
ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਲਦੀ ਦੌਲਤ, ਪਰ ਲੱਗੀ ਫ਼ਿਕਰ ਪਨਾਹਾਂ ਦੀ।
ਚੋਰ ਅਦਾਲਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ, ਅਪੀਲ ਦਲੀਲ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ
ਖ਼ਲਕਤ ਦੇ ਤਖਤੇ ਵਿੱਚ ਅੜਦੀ ਗਰਦਨ ਬੇਪਰਵਾਹਾਂ ਦੀ।
ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੋਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਹੇ
ਪਹਿਨਣ, ਖਾਣ, ਦਿਖਾਵੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੋਚ ਹੈ ਖਾਹਮਖਾਹਾਂ ਦੀ।
ਵਕਤ ਬੀਤਿਆ ਗੌਰੀ ਤੁਰਕ, ਚੰਗੇਜ਼ ਸਿਕੰਦਰ ਗੋਰੇ ਦਾ
ਵੰਡੀ ਜਨਤਾ ਕਿੰਝ ਥਾਹ ਪਾਊ ਖ਼ੁਦ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ।
ਸੱਚ ਸੰਜਮ ਤੇ ਸਮਝ ਦੇ ਬਾਝੋਂ 'ਰੱਤੜਾ' ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ
ਕੁਝ ਛੱਡਣ, ਕੁਝ ਮੰਨਣ ਬਿਨ ਕੀ ਕਦਰ ਹੈ ਕੂੜ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ।

ਧੂੰਆਂ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਦਨ

ਇਹ ਕੋਈ/ ਆਮ ਧੂੰਆਂ ਨਹੀਂ
ਜਿਹੜਾ ਆ ਵੜਦਾ/ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਚੌਗਿਰਦੇ 'ਚ
ਤੇ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ/ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿੱਚ
ਜਿਉਣਾ ਦੁੱਭਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ/ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ
ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ/ ਬੋਲਣਾ ਵੀ
ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਵੀ/ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ
ਜਿਸ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ
ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਰਦੇ/ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਾਦਸੇ
ਹਸੂੰ ਹਸੂੰ ਕਰਦੇ ਚਿਹਰੇ
ਮਿੰਟਾਂ ਸਕਿੰਟਾਂ 'ਚ
ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ/ ਅਣਿਆਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ
ਇਹ ਕੋਈ/ ਆਮ ਧੂੰਆਂ ਨਹੀਂ
ਇਸ ਧੂੰਏਂ ਦਾ
ਰੰਗ ਤੇ ਮੌਸਮ
ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ
ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ
ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ
ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ
ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ
ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਵੀ
ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ
ਰੋਜ਼ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ
ਇਹ ਕੋਈ/ ਆਮ ਧੂੰਆਂ ਨਹੀਂ

ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕਰੋ ਦੋਸਤੋ

ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੱਬੀ

ਹੋਵੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਲੋੜ ਛੇਤੀ ਪੈ ਜਾਵੇ।
ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਲਾਜ ਹੋਵੇ, ਅਧਵਾਟੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ।
ਚੀਜ਼ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਣਾਈ, ਨਾ ਹੀ ਸਕੇ ਕੋਈ ਬਣਾ,
ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਕਦੀ ਪੈਦਾ।
ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕਰੋ ਦੋਸਤੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਫ਼ਾਇਦਾ।
ਲੱਗਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾ, ਘਾਟ ਨਾ ਕੋਈ ਹੁੰਦੀ ਏ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ,ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਂਦੀ ਏ।
ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਨੇ ਅਭਾਗੇ, ਜਦੋਂ ਪੈ ਜਾਏ ਵੇਲਾ,
ਫ਼ੇਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਨੇ ਵਾਇਦਾ।
ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕਰੋ ਦੋਸਤੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਫ਼ਾਇਦਾ।
ਜਾਤ, ਰੰਗ, ਨਸਲ ਨਾ ਧਰਮ ਦਾ ਰੌਲਾ।
ਅਮੀਰ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ, ਗੋਰਾ, ਕਾਲਾ, ਭਾਰਾ, ਹੌਲਾ।
ਨਰ ਹੋਵੇ ਨਾਰੀ, ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਾ ਹੀ ਰੱਖੇ,
'ਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਲਹਿਦਾ।
ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕਰੋ ਦੋਸਤੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਫ਼ਾਇਦਾ।
ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਾਰੇ।
ਕੋਈ ਨਾ ਵਡੇਰਾ, ਘੁੰਮ ਲਏ ਪਾਸੇ ਚਾਰੇ।
ਲੋੜ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈ ਪੈਂਦੀ, ਅਣਹੋਣੀ ਘਟ ਜਾਵੇ,
ਫ਼ਿਰ ਧਰਿਆ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਕਾਇਦਾ।
ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕਰੋ ਦੋਸਤੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਫ਼ਾਇਦਾ।

ਉਮੀਦ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ

ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ

ਰੱਖੀ ਬੈਠੇ ਦਿਲ 'ਚ ਉਮੀਦ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ
ਰੀਝ ਬੜੀ ਰਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ
ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ
ਲਿੱਸੇ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਫ਼ੇਰਾ ਪਾਵੇਗੀ
ਤਾਂਘ ਬੜੀ ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਗੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ
ਰੀਝ ਬੜੀ ਰਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ
ਵੇਖੀਂ ਕਿਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਨਾ,
ਸੱਧਰਾਂ ਕੁਆਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਰੁਕ ਜਾਣ ਨਾ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਗੀਤ ਸੁਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦੀ
ਰੀਝ ਬੜੀ ਰਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ
ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਜਿੰਦ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਝਾਂ ਦਾ ਬਗੀਚਾ ਸੁੱਕ ਜਾਵੇ ਨਾ
ਵਸਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰੂਹ ਪਿਆਸੀ ਤਾਈਂ ਪਾਉਣ ਦੀ
ਰੀਝ ਬੜੀ ਰਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ

.ਗ਼ਜ਼ਲ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਦਰਿਆ ਕੋਲ ਪਿਆਸ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਨਿੰਮੋਝੂਣੀ ਹੋ ਕੇ।
ਲਹਿਰਾਂ ਏਨਾ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ।
ਨੇਰ੍ਹਾ ਫਿਰ ਵੀ ਨੇਰ੍ਹੇ ਜੋਗਾ ਨੇਰ੍ਹੇ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ,
ਜੁਗਨੂੰ ਐਵੇਂ ਕਾਲਖ਼ ਲਾਹਵੇ ਮਲ-ਮਲ ਕੇ ਧੋ-ਧੋ ਕੇ।
ਬੱਦਲ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੇ ਐਸਾ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ,
ਛੱਤ ਹਾਲੋ-ਬੇਹਾਲ ਸੀ ਹੋਈ ਬਾਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋ-ਚੋ ਕੇ।
ਬੱਤੀ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਅ ਨਾ ਬੁਝਣ ਦਿੱਤੀ,
ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀਵੇ ਉੱਪਰ ਆਈਆਂ ਨੇ ਹੋ-ਹੋ ਕੇ।
ਉਜਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਨ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਵੀ ਨਾ ਸੁੱਕਾ,
ਸਾਰੇ ਕਾਮੇ ਪੱਥਰ ਰੋੜੇ ਮਰ ਗਏ ਨੇ ਢੋਹ-ਢੋਹ ਕੇ।
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤਕ ਆਏ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ,
ਝੂਠੇ ਇੱਕ ਮੁਕਦਮੇ ਅੰਦਰ ਮਾਰੇ ਨੇ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ।
ਝੁੱਗੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖ ਵਿਚਾਰੀ ਤੜਪ-ਤੜਪ ਕੇ ਮੋਈ,
ਰੱਜੇ ਲੋਕੀਂ ਲੈ ਗਏ ਰਾਸ਼ਨ ਹੱਥੋਂ-ਹੱਥੀਂ ਖੋਹ ਕੇ।
ਪੀੜ ਪਿਆਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਵੀ ਨਾ ਕੱਢੀ,
ਹੰਝੂਆਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੋ ਕੇ।
ਬਾਲਮ ਕਿਧਰੇ ਦੱਸ ਨਾ ਬੈਠੀਂ ਲੋਕੀਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਚਰੇ,
ਅਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲੁਕੋ ਕੇ।

ਜੇਠਾ ਐਤਵਾਰ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਰਾ
ਕਵੈਂਟਰੀ, ਯੂ.ਕੇ. 07748772308

ਜੇਠਾ ਐਤਵਾਰ ਜੋ ਆਇਆ,
ਕੁੱਝ ਪੁਆੜੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ।
ਸਵੱਖਤੇ ਉਠ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਧਰੇ,
ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਰਾ ਪਲੈਨ ਬਣਾਇਆ।

ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਕਾਰ ਕੱਢਣ ਲਈ,
ਜਦ ਗੇਟ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ,
ਗੇਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਾਰ ਕਿਸੇ ਦੀ,
ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਝੱਟ ਖੌਲਿਆ।

ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਐਨਾ ਮੂਰਖ,
ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਰਸਤਾ ਰੋਕਿਆ ?
ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਆਂਢੀ ਘਰਾਂ ਦਾ,
ਮੈਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਠੋਕਿਆ।

ਦਸ ਕੁ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੜਕਾਉਣ ਬਾਦ,
ਅਖੀਰ ਸੁਰਾਗ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆਇਆ,
ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਜਵਾਈ,
ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਸੀ ਆਇਆ।

ਭੜੂਆ ਸਵੱਖਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਮੌਕੇ ਨਾਲ,
ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਰ 'ਚ ਕਰ ਸਵਾਰੀ,
ਟਿਭ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ,
ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਪਣੀ ਮਿੰਨੀ ਪਿਆਰੀ।

ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਹਲੀਮੀ ਦੇ ਨਾਲ,
ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਬੜੀ ਮੁਆਫੀ,
ਲੌਂਡੇ ਤੋਂ ਚਾਬੀ ਲੈ ਆਉਣ ਲਈ,
ਕੁੜੀ ਉਸ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਭਜਾ 'ਤੀ।

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਦਦ,
ਦਰਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ।
ਦੂਜੇ ਘਰੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ,
ਲਿਫਟ ਲੈਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਝੱਟ ਹੀ।

ਘੰਟਾ ਲੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ,
ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਤੋਂ,
ਮੈਂ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ,
ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਖ਼ੁਦ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਤੋਂ।

ਹੋ ਕੇ ਆਖ਼ਰ,ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ,
ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ,
ਮੁੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਿੰਨਤ ਕਰਕੇ,
ਘਰ ਮੁੜਨ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਲਗਾਇਆ।

ਤੱਦ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਗੇਟ ਦੇ ਅੱਗਿਓਂ,
ਕਾਰ ਭੜੂਏ ਨੇ ਹਟਾ ਲਈ ਸੀ,
ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਦੀ,
ਦੂਜੀ ਬਿਉਂਤ ਮੈਂ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ।

ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ,
ਮੈਂ 'ਤੇ ਉਹ ਚੱਲ ਪਏ ਮੇਲੇ ਨੂੰ,
ਸ਼ੁਗਲੋ ਸ਼ੁਗਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ,
ਹੱਸਦੇ ਖੇਲ੍ਹਦੇ ਅਸੀਂ ਮੇਲੇ ਨੂੰ।

ਮੋਟਰਵੇਅ ਤੇ ਭੱਜਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ,
ਅਚਾਨਕ ਪੱਥਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੱਜਿਆ,
ਵਿੰਡ ਸਕ੍ਰੀਨ ਤਿੜਕ ਗਈ ਸੀ,
ਹਾਦਸਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਿੰਟ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਦੋਸਤ,
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤੱਕਦੇ ਰਹਿ ਗਏ,
ਹਾਰਡ ਸ਼ੋਲਡਰ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ,
ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਅਸੀਂ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ।
ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ,
ਕਿ ਸਫਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ,
ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਾਡਾ ਚਾਅ,
ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲੋਂ ਨਾ ਮੱਠਾ ਪੈ ਜਾਵੇ।
ਔਖੇ ਸੌਖੇ ਨਿਸਚਿਤ ਥਾਂ ਵਿੱਚ,
ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ,
ਖਚਾ ਖਚ ਭਰੇ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ,
ਸਾਡੇ ਹੋਸ਼ ਹੋਰ ਉੱਡ ਗਏ ਸੀ।
ਮੇਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ,
ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਈਆਂ ਸੀ ਭਰੀਆਂ,
ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਥਾਂ ਨਾ ਲੱਭੀ,
ਤਰਕੀਬਾਂ ਅਸੀਂ ਲੜਾਈਆਂ ਬੜੀਆਂ।
ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਖ਼ੂਬ ਖੱਜਲ਼ ਹੋ ਕੇ,
ਸਾਨੂੰ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ,
ਬਿਨਾ ਦੇਖਿਆਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ,
ਅਲਵਿਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ।
ਮਾਯੂਸ ਅਤੇ ਨਿਮੋਝੂਣੇ ਹੋ ਕੇ,
ਅਸੀਂ ਕੌਵੈਂਟਰੀ ਨੂੰ ਪਾ 'ਤੇ ਚਾਲੇ,
ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਦੋਨੋਂ,
ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਹਾਲੋਂ ਬੇ ਹਾਲੇ।
ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਨਿਚੱਲੇ ਹੋ ਕੇ,
ਜਦ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਕੀਤਾ,
ਝੱਟ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ,
ਜੇਠੇ ਐਤਵਾਰ ਨੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ।
ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲੋਂ,
ਸਖਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਠਾ ਐਤਵਾਰ,
ਪਰ ਕਦੀ ਵੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ,
ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੋਈ ਇਤਬਾਰ।
ਪਰ ਜਦ ਖਰੋਹੜ ਅਤੇ ਖਰੋਹੜ,
ਮੇਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ,
ਮਨ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ,
ਸੱਚੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ?

ਉੱਜਵਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੈਰੀਅਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਖੇਡਾਂ

ਖੇਡਾਂ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੂਹ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਰੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ, ਸਿਹਤਮੰਦ, ਸਰਗਰਮ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਚਿੰਤਾ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗ ਬਿਹਤਰ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ, ਤਿੱਖਾ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਬ੍ਰੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖੇਡਾਂ ਉੱਜਵਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੈਰੀਅਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਟੀਮ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੇਡ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੋਣ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਯਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖੇਡ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਨਾਮੀ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕਰੇਗਾ ਰੋਨਾਲਡੋ

ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਤੱਕ 1000 ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ

ਦੁਬਈ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟਿਆਨੋ ਰੋਨਾਲਡੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਤੱਕ 1000 ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਇਸ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 956 ਗੋਲ ਹਨ। ਰੋਨਾਲਡੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਬਈ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ 'ਗਲੋਬ ਸੌਕਰ ਐਵਾਰਡਜ਼' ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ।" ਰੋਨਾਲਡੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਾਊਦੀ ਪ੍ਰੋ ਲੀਗ ਵਿੱਚ ਅਲ-ਨਸਰ ਲਈ ਦੋ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਗੋਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 956 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਲਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 143 ਗੋਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰੋਨਾਲਡੋ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਮੈਕਸਿਕੋ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ : ਦੀਪਿਕਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਲਈ ਇਹ ਸਾਲ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਧੀਆ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਲੀਗ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਡਰੈਗ ਫਲਿੱਕਰ ਦੀਪਿਕਾ ਸਹਿਰਾਵਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੰਗੇ ਲਈ ਬਦਲਣਗੀਆਂ।

ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਲਈ ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖ਼ਰੀ ਅਭਿਆਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਤਿਲਕਣ ਕਾਰਨ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੰਘੇ ਸਾਲ ਟੀਮ ਆਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਲੀਗ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਰਹੀ 22 ਸਾਲਾ ਇਸ ਫਾਰਵਰਡ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਬਦਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਲ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 2026 ਵਿੱਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਹਨ।" ਪ੍ਰੋ ਲੀਗ ਵਿੱਚ ਆਖ਼ਰੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਤੋਂ 1-4 ਨਾਲ ਹਾਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਨੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਅਤੇ ਨੈਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਕੁਆਲੀਫਾਇਰ ਖੇਡਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ, ਕੋਰੀਆ, ਇਟਲੀ, ਉਰੂਗੁਏ, ਵੇਲਜ਼ ਅਤੇ ਆਸਟਰੀਆ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿਖ਼ਰਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਈਸਾ ਗੁਹਾ ਨੂੰ ਐਮ.ਬੀ.ਈ. ਸਨਮਾਨ

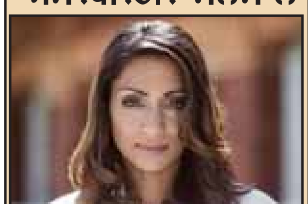

ਲੰਡਨ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਈਸਾ ਗੁਹਾ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ 'ਕਿੰਗਜ਼ ਨਿਊ ਯੀਅਰ ਆਨਰਜ਼' ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 'ਐੱਮ ਬੀ ਈ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਗੁਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿੱਚ 8 ਟੈਸਟ, 83 ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਅਤੇ 22 ਟੀ-20 ਮੈਚ ਖੇਡਦਿਆਂ ਕੁੱਲ 148 ਵਿਕਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ 9 ਮਾਰਚ 2012 ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 26 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। 40 ਸਾਲਾ ਗੁਹਾ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ '70ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਕਾਤਾ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਗਏ ਸਨ।

ਰਾਊਂਡਗਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਜਿੱਤੀ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ

ਸੂਰਤ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਰਾਊਂਡਗਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਹਾਕੀ ਕਲੱਬ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਵੀਰ ਨਰਮਦ ਦੱਖਣੀ ਗੁਜਰਾਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਾਕੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਖੇਡੀ ਗਈ ਤੀਜੀ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਜੂਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 2025 (ਜ਼ੋਨ ਏ ਤੇ ਬੀ) ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਊਂਡਗਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐੱਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ) ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਨੂੰ 4-0 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਲਈ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 27ਵੇਂ, ਜਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 35ਵੇਂ, ਸੁਖਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 51ਵੇਂ ਅਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਨੇ 56ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਕੀਤੇ।

ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਹੋਏ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਲੈਵਨ ਨੇ ਘੁੰਮਣਹੇੜਾ ਰਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਨੂੰ 7-0 ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਲੈਵਨ ਲਈ ਬਿਹਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ-ਦੋ; ਵਿਕਰਮ, ਨਿਖਿਲ ਅਤੇ ਸਹਿਜਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੋਲ ਕੀਤਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਊਂਡਗਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਹਾਕੀ ਕਲੱਬ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਸਬ-ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਰਮੀ ਬੁਆਇਜ਼ ਸਪੋਰਟਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 2-0 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਲੀ ਰਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਸਨਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਸਨ।ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸੇਲ ਹਾਕੀ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਰਿਤੂ ਰਾਣੀ ਹਾਕੀ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ 7-0 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਸੇਲ ਹਾਕੀ ਅਕਾਦਮੀ ਲਈ ਅਰੁਣ ਲਾਕੜਾ ਨੇ ਦੋ ਜਦਕਿ ਬਿਕਾਸ਼ ਕੀਥਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹਿਦ, ਕੈਲਾਸ਼ ਕੁਜੁਰ, ਮਿਲਾਨ ਅਥੋਕਪਮ ਤੇ ਮਾਲੇਮਗੰਬਾ ਅਕੋਈਜਮ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੋਲ ਕੀਤਾ।

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਹਿਲਾ ਅਥਲੀਟਸ ਫੋਰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ/ਏ.ਟੀ.ਨਿਊਜ਼: ਭਾਰਤੀ ਉਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈ ਉ ਏ) ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 10 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਥਲੀਟਸ ਫੋਰਮ' ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੌਰਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਡੋਪਿੰਗ ਰੋਕੂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੀ ਟੀ ਊਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਉਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਥਲੀਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਐੱਮ ਸੀ ਮੈਰੀਕੌਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਫੋਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼ਰਤ ਕਮਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਸਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਫੋਰਮ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਫੋਰਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਉਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ

ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ

ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੂ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੂਫ਼ੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਵਿਕਲੋਤਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਉਸਤਾਦ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਸਤਾਦ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਫ਼ੀ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਉਹ ਕਲਾਸਿਕਲ ਰੋਸ਼ਨ ਮੀਨਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਤੇ ਰੋਮਾਨੀਅਤ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਲਾਸਿਕਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਧੁਰ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਖ਼ਰ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਨੂੰ ਸੂਫ਼ੀ ਉਸਤਾਦ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਫ਼ੀ ਗਾਇਕ ਹੰਸਰਾਜ ਹੰਸ, ਮਾਸਟਰ ਸਲੀਮ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਰਮਜ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਸੂਫ਼ੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਸੁੰਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸੂਫ਼ੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਤੇ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਵਰਦਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਰਦਾਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਰੰਜਨ ਦਾਸ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹੁਸੈਨ 'ਸਾਹਿਬ' ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਦ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਨਿਆਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਆਤਮ ਬਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਝੋਪੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦੀ ਉਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਸਬੀਰ ਜੱਸੀ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਸਲੀਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਰੱਬ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੰਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਆਖ਼ਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਦਾਂ ਜਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਜਿੰਨਾ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਅਲਾਪ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਇਬਾਦਤ ਹੈ, ਜੋ ਰੱਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਅੱਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਇਹ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਰਮਜ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਉਸਤਾਦ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਰਾਮਲੀਲਾ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਉਸਤਾਦ ਸਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਮੁਰਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵੀ ਬਣੇ । ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਭੇਦ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੂਫ਼ੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸੂਫ਼ੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਰਗਾਹਾਂ ਤੇ ਖ਼ਾਨਗਾਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਨਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੋਲ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਅਤੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਗੀਤ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਢਾਲਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੀ। ਉਸਤਾਦ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਐਲਬਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਦੜੀ ਤੇ ਟੁੰਬਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ ।

ਉਸਤਾਦ ਨੂੰ ਕਈ ਵੱਡੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਜ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਕਈ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਸਤਾਦ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦਾ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਐਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਗੇ।

ਕਲਾਸਿਕ ਸਿਨੇਮਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕ

ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਦੀ 'ਡੌਨ' ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੀ 'ਸਰਫ਼ਰੋਸ਼' ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀ 'ਮੁੰਨਾਭਾਈ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ' ਵਰਗੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ।

ਓ.ਟੀ.ਟੀ ਇਨਸਾਈਟਸ ਰਿਪੋਰਟ 2025 ਨੇ ਅੰਕੜਿਆਂ

ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕ ਅੱਜ ਵੀ ਕਲਾਸਿਕ ਸਿਨੇਮਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸਾਲ 2000 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਬਲਾਕਬਸਟਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

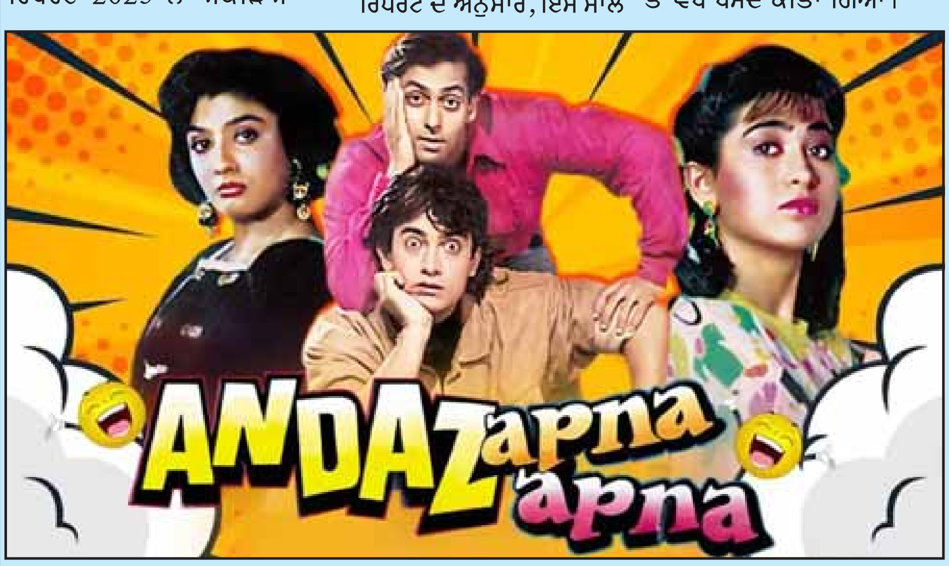

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1950 ਤੋਂ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। 1980 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਿਕ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡੌਨ, ਅਮਰ ਪ੍ਰੇਮ, ਬੌਬੀ, ਆਰਾਧਨਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ ਓ.ਟੀ.ਟੀ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮ 'ਤੇ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਪੰਜ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੀਆਂ।

ਸਦਾਬਹਾਰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ

ਜੇਕਰ 1990 ਤੋਂ 2000 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮੁੰਨਾਭਾਈ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ., ਅੰਦਾਜ਼ ਅਪਣਾ ਅਪਣਾ, ਤੇਜ਼ਾਬ, ਸਰਫ਼ਰੋਸ਼, ਕੋਈ... ਮਿਲ ਗਿਆ, ਖਲਨਾਇਕ, ਕਰਨ ਅਰਜੁਨ ਅਤੇ ਘਾਇਲ ਵਰਗੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਓ.ਟੀ.ਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨਗਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹੇ, ਜਦਕਿ ਪੁਣੇ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਪਸੰਦ

ਅਲਟਰਾ ਮੀਡੀਆ ਐਂਡ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾਅ

ਐਕਸ਼ਨ-ਥ੍ਰਿਲਰ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਡਬ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਕਲਾਸਿਕ' ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਏ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

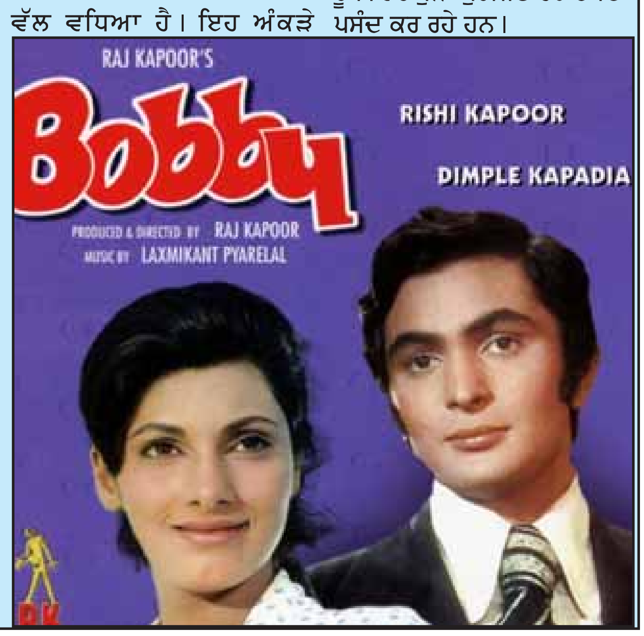

ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ’ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੂਲਾ ਡਾ ਸਿਲਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਹਿੰਸਕ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ‘ਪੂਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।’ ਕਿਊਬਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ’ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਬਲ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ‘ਡੂੰਘੀ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ’ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੂਰੋ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਸੀਲੀਆ ਫ਼ਲੋਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿੱਚੋਂ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਕੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਅਗਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੱਤਵਾਦ? ਕੁਝ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਦੂਰੋ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਹਨ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ? ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਪਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇ।

ਇੱਥੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਗੁੰਡੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਕੋਈ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਦੁਹਰਾਏਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਨਾਂਅ ’ਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ’ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਰੀਕਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਰਾਕ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ’ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਹੀ ਖੇਡ ਹੁਣ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿੱਚ ਖੇਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਵੀ ਇਰਾਕ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਠੇਗੀ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।

***

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੌਂਦ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5 ਜਨਵਰੀ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ (ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ) ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

***

ਲੰਡਨ ’ਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਕੁਨ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲਾਸ ਵੇਗਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਗੱਦਾਰ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ।

ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਟ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਿੱਖ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਬੇਵਜਾ ਵਿਵਾਦ ਖੜੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

***

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਥਕ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸੰਭਵ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਰਾਹ ’ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

***

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਅਜੇ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਅਟਾਰੀ-ਵਾਹਗਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ’ਤੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਈ ਸੀ। ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਨੂਰ ਹੁਸੈਨ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਲੈ ਆਈ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਰਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ, ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ ਅਟਾਰੀ ਸਟਾਫ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ’ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਦਲੀਲ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ, ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇਹ ਜੋੜਾ ਪਹੇਰੇ ਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

***

ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ

ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਉਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਗਏ, ਇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। 205 ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੂਨ 2019 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਘਟੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਜੂਨ 2019 ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਉਥੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2006 ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਉਥੇ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਹੀਂ ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1999 ਤੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 14 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ ਹੈ।

***

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ’ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਇਸ ਪੋਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 1,248 ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਲਗਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਰੇਟਿੰਗ 42% ਰਹੀ। ਇਹ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਰੇਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪੋਲ ਵਿੱਚ 39% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਪੋਲ ਆਨਲਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਲਗਭਗ 3 ਫੀਸਦੀ ਪੁਆਇੰਟ ਸੀ।

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ’ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਬੋਲੀਵੇਰੀਅਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਵੀ ਮਾਦੂਰੋ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਿਲੀ ਦੇ ਮਨੋਨੀਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸ ਅੰਤੋਨੀਓ ਕਾਸਟ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਉਧਰ, ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਲੂਈਜ਼ ਇਨਾਸੀਓ ਲੂਲਾ ਡਾ ਸਿਲਵਾ, ਮੈਕਸਿਕੋ ਦੀ ਕਲੌਡੀਆ ਸ਼ੀਨਬੌਮ, ਚਿਲੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੈਬਰੀਅਲ ਬੋਰਿਕ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਗੁਸਤਾਵੋ ਪੈਟਰੋ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਲੂਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛਾਪਾਮਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼ੀਨਬੌਮ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੋਰਿਕ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਆਪਣਾ ਆਰਟੀਕਲ, ਕਵਿਤਾ, ਕਹਾਣੀ, ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਲੇਖ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ QUOMANTRY AMRITSAR TIMES

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀ ਈ.ਮੇਲ : asrnewwriters@gmail.com ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਿਆਰੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰ ’ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਾਮ ਅਤੇ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ QUOMANTRY AMRITSAR TIMES

Email: asrnewwriters@gmail.com www.amritsartimes.com Ph.: (510) 240-5949

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ

ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮ, ਆਧੁਨਿਕਤਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਨੇਸ਼ਨ-ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਧਾਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ- ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਯੂਰਪ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੋਣੀ ’ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਅਸਰ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੰਨਾਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚਰਚਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਸਿੱਖ ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰਕ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ 500 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਕੋਡ ਜਾਂ ਸਤਲੁਜ ਫੌਂਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਈ ਮੇਲ : asrtimes@gmail.com

ਮਹਿੰਦੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ...

ਸੁਗੰਧੀ ਸਾਹ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰਕੇ ਲਹੂ ਗੇੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਾੜਾ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਲਈ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਛੁਹਾਰਾ ਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੇਸਰ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਾਗ ਪਟਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ 'ਚ ਸੰਦਲ ਦੇ ਬੂਰੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਧੂਰ ਦਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂਗ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਸੰਧੂਰ ਨਾਲ ਭੈੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਲਾਗੇ ਨਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਸ਼ਗਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗਿਆਰਾਂ, ਇੱਕੀ, ਇਕੱਤੀ, ਇਕਵੰਜਾ ਜਾਂ ਇਕੱਤਰ ਸੌ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਰੀਆ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਸ਼ਗਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਬਣਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇੱਕ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਾਰਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਬੜਾ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਫੇਰਿਆਂ ਵੇਲੇ ਵਾਰਨੇ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਲਾਗੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਾਰਨੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਲਾਗੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਚੌਲ ਮੰਤਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਘਿਓ ਸ਼ੱਕਰ ਨਾਲ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲਾੜਾ ਤੇ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਕੰਧ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੀਸੇ ਹੋਏ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਲੇਪ ਦੇ ਪੰਜੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋੜੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੱਖ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਟੱਲੀ ਲੜ ਚੌਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਬਤ ਮਾਂਹ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਨੇ, ਉੱਥੇ ਸ਼ਨਿਚਰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤ ਸੁਹਾਗਣਾ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਮਾਂਹ ਭਿਉਣ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਾਰੀਅਲ ਪਵਿੱਤਰ ਫ਼ਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾੜੇ ਦੀ ਮਾਂ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਮੌਲੀ ਬੱਧਿਆ ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੁਹਾਗ ਪੂੜੇ ਵਿੱਚ ਲਾੜੀ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਵਾਂ ਮਗਰੋਂ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਲਾੜੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੜ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਰੀਅਲ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਰੀਅਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਠੂਠੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾੜੀ ਲਈ ਕਲੀਰੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੂੰਹ ਜਾਂ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਠੂਠੀ ਰੁਪਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਗਿਰੀ ਖਾਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਰੋਗਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਮਹੂਰਤ ਵੇਲੇ ਨਾਰੀਅਲ ਭੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਧਨ ਦਾ ਕੱਸੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਇੰਝ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਗਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਬਣੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੋਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਅਤੇ 'ਮਹਿੰਦੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ...' ਦਾ ਗੀਤ ਹਰ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਖਾਣ ਪੀਣ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸਣ ਟੱਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਅਰੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਹੁ ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ ਰਾਂਗਲੀ ਅਤੇ ਜਿਊਣ ਯੋਗ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

***

ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਵਾ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਲੋੜ ਸਾਫ਼ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਕਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਬੈਠੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਕਮ ਤਾਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਿਸਮਾਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਨਾਲ਼ ਪਰੁੰਨੇ ਪਏ ਹਨ, ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ 147 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 118ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਖ਼ੁਸ਼ ਲੋਕ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਹੈ—ਉਹ ਗਮੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਵੇਲੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫਿਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ਼ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਗਵੇਂ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮੱਕਾਰੀ ਨਾਲ਼ ਲੋਕ-ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸਾਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ। ਮੁੜ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਰੰਭੀ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ।

***

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਪਜਾਊ

ਸਮੁੰਦਰੀ ਘਾਹ ਦੇ ਅਰਕ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੇਸੇਟ ਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜੀਵਾਣੂ ਵਰਗੇ ਵਾਤਵਰਨ ਮਿੱਤਰ ਪਦਾਰਥ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਗੈਰ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੂਨ 2025 ਤੋਂ ਖਾਦ ਕੰਟਰੋਲ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਜੀਵ ਉਤਸ਼ਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਦਾ ਰਾਹ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਣ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਰਬਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ, ਤਰਜੀਹੀ ਕਰਜ਼ਾ ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਕਾਰਬਨ ਸੁਧਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲਾਭਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੂਜਾ, ਕਿਸਾਨ ਤਾਲੀਮ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅੰਕੜਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੀਜਾ, ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੈਵਿਕ ਹੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੰਤ 'ਚ ਖੇਤੀ-ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਘਾਹ ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜੀਵ-ਅਰਥਤੰਤਰ ਕੇਂਦਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ 2.0 ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਪੁਨਰਜਨਮਕ, ਜਲਵਾਯੂ-ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਤੇ ਜੀਉਂਦੀ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਮਿੱਟੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਪਤਕਾਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇਗਾ। 'ਮਿੱਟੀ ਬਚੇਗੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਬਚੇਗਾ।'

***

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾਪ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਕੂਮਤਾਂ ਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ, 2002 ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ 2020 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਫ਼ਸਾਦ ਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਫ਼ਿਰਕੂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਸੂਖਦਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ।

ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਨੀਤੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਲੋਕਪੱਖੀ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਲੋਕ ਪੱਖੀ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਂਗ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

***

ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਇਸ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟੈਂਡਰ ਲਈ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਠੇਕਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਾਇਲਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮੁੱਖ ਪਾਈਪ-ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲੀਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੀਕੇਜ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਫੈਲ ਗਈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰ ਗਿਆ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹਨ: ਟੈਂਡਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ? ਲੀਕੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਗਿਆ ਜਦੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ? ਇੰਦੌਰ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਗੀਰਥਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਜਦੋਂ ਟੂਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ? ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਨੇ ਜਿਥੇ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਦੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੁਖਾਂਤ ਮੁੜ ਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕਣ।

****

ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਦੇ 'ਕੜਵਾਹਟ'

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਖਾਲਿਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

***

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ

ਕੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਟੋਟੈਲਿਟੀ ਆਫ ਦਿ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਸਖ਼ਤੀ ਵਿੱਚ 'ਸਹਿ-ਨਿਵਾਸ' ਯਾਨੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਸੌਟੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜੋੜਾ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਜੋੜਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈੱਡਰੂਮ, ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਂਝੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ, ਸਾਂਝੇ ਖਰਚੇ, ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੈਧ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਖ਼ਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਆਪਕ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਸਕੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਨੋਏਮ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ, ਸਾਂਝੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਰਗੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

***

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਵਧ ਰਹੇ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਐੱਸ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਗਰੁਪਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਐਂਟੀ-ਹਿੰਦੂ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਅਮੇਰੀਕਨ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਉਂਸਲ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਟਾਰਗੈਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਫਾਰ-ਰਾਈਟ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਯੂਨਿਟੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਨਫਰਤੀ ਕੈਂਪੇਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਫਰਤ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰਣ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚੁੱਪੀ: ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਫਰਤ?

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੀਜੇਪੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 209 ਇਸਾਈ ਹਿੰਸਾ ਮਾਮਲੇ ਹੋਏ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਯਤੀ ਨਰਸਿੰਹਾਨੰਦ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਓਝਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹਿੰਦੂ ਰਕਸ਼ਾ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਏ ਪਰ ਲੀਡਰ ਫਰਾਰ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਤਵ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਯੂ.ਐੱਸ. ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਫਰੀਡਮ ਵਿੱਚ ਘਟੀਆ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

***

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ

ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ। ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੇ ਵੀ ਹਰਦੀਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਮਾਣ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ, ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਸਲ ਧਰਮ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੈਂਡੈਮਿਕ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਲੰਗਰ ਵੰਡਣਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਦੀਪ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬਹਾਦਰੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਹੈ।

***

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਵੀ.ਐੱਚ.ਪੀ.), ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਬੀਜੇਪੀ), ਵਿਦਿਆ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਇਹ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾਂ ਤੇ ਹਮਲੇ, ਬੀਫ਼ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸ ਕਢਣਾ। ਰਿਪੋਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਉਸ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਕੋਈ ਆਡਿਟ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਫਲ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ।

***

ਲਾਪਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ 'ਤੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤਿਆਰੀ/ਭੰਡਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੰਭੀਰ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਛਾਪਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 7 ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, 3 ਟੈਬਲੇਟ, 2 ਲੈਪਟਾਪ, 1 ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਈਸ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿੱਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

HOKA TV
(ਹੋਕਾ ਟੀ.ਵੀ.)

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ OTT ਪਲੇਟਫਾਰਮ

ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਧਰਮ, ਵਿਰਸੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਸਹੇੜ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਦੇ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਮੀਦ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਵੇਖੋ

https://hokatv.com/guest/home